

MENSA
ČESKO

září/2026

NOVÉ ŠKOLY SPOLUPRACUJÍCÍ S MENSOU

Nově se mezi školy spolupracující s Mensou přidala ZŠ Kolín II, Bezručova 980, a Mateřská škola Na Balkáně, Praha 3, a vzniklo pět klubů nadaných dětí.

Celkem tak s Mensou spolupracuje, už 139 škol, 94 školek a 76 klubů nadaných dětí. Podrobnosti o nich najdete na webu deti.mensa.cz

ZŠ Kolín II, Bezručova 980 (mensa.click/1pg)

„Naší prioritou je vytváření bezpečně, vstřícně a podnětně prostředí, ve kterém se může rozvíjet každý žák podle svých schopností. Dlouhodobě podporujeme nadané a motivované děti prostřednictvím projektové a badatelské výuky, logických úloh i individuálního přístupu. Ve výuce využíváme moderní technologie, podporujeme kreativitu, kritické myšlení, spolupráci a schopnost řešit problémy. Naším cílem je rozvíjet potenciál každého dítěte a probouzet v něm radost z učení i objevování,“ představuje základní filozofii školy učitelka Marie Procházková.

„Podpora nadaných žáků je na naší škole dlouhodobou součástí vzdělávacího procesu. Nabízíme badatelský kroužek, Kroužek Logi her, kroužek deskových her a ve školní družině realizujeme aktivity zaměřené na rozvoj logického myšlení a konstrukčních dovedností prostřednictvím LEGO her. Pravidelně pořádáme turnaj v dámě nebo projektové dny pro zvědavé děti. Podporujeme účast žáků v soutěžích rozvíjejících jejich talent a kreativitu. Žáci se tak zapojují do vzdělávacích programů muzeí, IQLANDIE a dalších institucí. Spolupracujeme s vysokými i středními školami, například s VŠCHT, SPŠ Kolín či SOŠ a SOU dopravní Kolín a vytváříme tak žákům příležitost k dalšímu rozvoji. Máme také v plánu založení Klubu nadaných dětí a připravujeme aktivity pro rozvoj potenciálu každého žáka.“

Mateřská škola Na Balkáně, Praha 3 (mensa.click/1pg)

„Vzdělávání stavíme na podnětném prostředí a vzdělávacích aktivitách, které přirozeně stimulují dětskou zvědavost, logické uvažování a kreativitu. Integrujeme prvky badatelského učení, podporujeme hraní společenských her, pohyb, kooperaci mezi dětmi a rozvíjíme jazykové a matematické dovednosti. Cílem naší školky je vytvářet bezpečné a inspirativní zázemí, kde má každé dítě prostor pro rozvinutí svého potenciálu, a kde je učení objevováním a radostí,“ vysvětluje ředitelka školy Milada Suchá.

„Aktivně vytváříme podmínky pro rozvoj nadaných dětí prostřednictvím včasné identifikace jejich talentu, individualizace vzdělávání a úzké spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou pro Prahu 3. Od září 2026 zařazujeme metodu NTC Learning ve všech třídách. Při každodenních činnostech pracujeme s gradovanou náročností úkolů, což dítěti umožňuje rozvíjet se podle vlastního tempa a specifických zájmů. Vzdělávání stavíme na samostatném objevování souvislostí, čímž v dětech podporujeme přirozenou zvědavost, to vše v respektujícím a bezpečném prostředí vrstevnického kolektivu.

Máme připraveny celoroční projekty Co vypráví vlajky aneb s vlajkami kolem světa (pro předškoláky), Loga aut (pro děti od 3 do 5 let) a Spolupráce nejen s bilingvní rodinou. Pro rodiče připravujeme workshop na téma Jak podpořit logické myšlení, paměť u dětí pomocí aktivit se symboly. Naším cílem je větší spolupráce s rodiči a jejich zapojení do projektů,“ shrnuje Suchá.

V novém školním roce pak zahájí činnost i

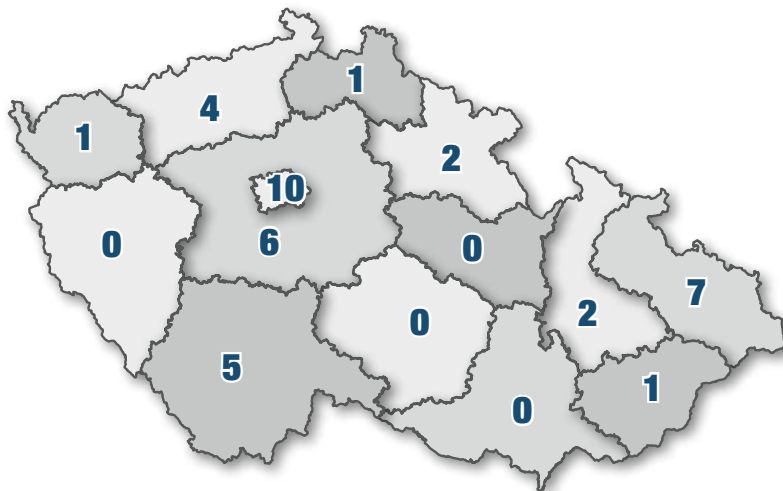
Klub nadaných dětí v Berouně (mensa.click/1pe),

Klub nadaných dětí při ZŠ Petléřská Klášterec nad Ohří (mensa.click/1pd),

Klub nadaných dětí SVČ Tanvald (mensa.click/1pc) a dva kluby nadaných dětí při LABYRINT – SVČVS Kladno (mensa.click/1pa a mensa.click/1pb).

VÍTÁME NOVÉ ČLENY!

Avishay Abramson, Josef Abrman, Ema Adámková, Lily Susan Aston, David Barák, Matěj Bureš, Dmytro Cyňavský, Ondřej Dostál, Štěpán Drozdík, Berenika Francová, Matyáš Hála, Gabriel Oliver Hoda, Šárka Homolová, Luciana Hrabcová, Ondřej Hrouda, Jiří Hudeček, Jáchym Huser, Lucia Chudobova, Anna Jeřábková, Victorie Juránková, Robin Klemša, Filip Klváček, Eliška Kotková, Nella Kutzlerová, Samuel Machek, Anežka Málková, Filip Martínek, Gabriela Mařasová, Veronika Pokorná, Leopold Polák, František Rajský, Albert Sobota, Jaroslav Soukal, Amélie Šafránková, Vojtěch Tesař, Robert Toscani, Hana Vlnová, Zuzana Vlnová, Jan Vrtal

ROZHOVOR S MONIKOU STEHLÍKOVOU

Marta Frydrychová

O nadání se často mluví jako o výhodě, která člověku otevírá dveře. Může však přinášet také pocit odlišnosti, silnější prožívání nebo tlak na to, aby člověk své schopnosti neustále potvrzoval. Zvláště citlivě se tyto otázky objevují v dospívání a mladé dospělosti, kdy člověk hledá sám sebe a zároveň potřebuje někam patřit. Právě tomuto období se ve své nové knize věnuje psycholožka Monika Stehlíková. V rozhovoru jsme se jí ptali na to, co nadání mladí lidé potřebují, aby se svým nadáním nejen něco dokázali, ale především aby se jim s ním dobře žilo.

Vaše nová kniha se jmenuje Osobní kniha nadání a její podtitul zní O duševním zdraví pro nadané dospívající a mladé dospělé. Proč jste se rozhodla věnovat právě této skupině a právě tématu duševního zdraví?

Hlavních důvodů bylo několik. Věk dospívání a mladé dospělosti přirozeně doplňuje mé předchozí knihy – první byla věnována dospělým a druhá dětem. Třetí kniha se tak logicky zaměřila na období mezi nimi.

Mnohem silnějším impulzem však byla nabídka nakladatelství Grada. V současnosti je velkým společenským tématem otázka, proč má tolik mladých lidí psychické potíže. Sama jsem si tuto otázku kladla a chtěla jsem v knize co nejkomplexněji zachytit různé příčiny, které tyto potíže způsobují.

Nechtěla jsem se přitom opírat pouze o jeden psychologický přístup. Snažila jsem se jednotlivé perspektivy propojovat. V knize se proto objevují citace filozofů a záměrně v ní ponechávám i prostor pro spiritualitu – nikoli však ve smyslu současné esoteriky. Vracím se například k tématu ctností, tedy k něčemu, co má své kořeny v minulosti a co může být i dnes funkční.

Vlastně hledám odpověď na otázku, co mladý nadaný člověk potřebuje k tomu, aby se cítil dobře. Nechci tím samozřejmě říct, že každý potřebuje všechno, o čem v knize píšu. Chtěla jsem ale nabídnout širší souvislosti a zároveň jsem tuto třetí knihu chtěla pojmut více esejisticky.

Za posledních deset let jsem se i já sama profesně i osobně posunula. Už nechci stavět svou roli na pozici odbornice, která říká: „Takhle to je a tohle bychom měli dělat.“ To, co potřebuje konkrétní člověk, je individuální a ukazuje se až v kontextu jeho vlastní situace – v tom, kde právě je a co právě prožívá. Neexistují univerzální rady platné pro všechny. A právě na to jsem při psaní knihy myslela.

Na druhou stranu si myslím, že každý si v ní dokáže najít kousek sebe.

Ano. Právě proto jsem ji chtěla pojmut více esejisticky. Čtenář v ní nenajde jen odborné informace, ale také různé otázky, které ho vedou k vlastnímu přemýšlení: Jak to mám já? Co potřebuji? Nad čím bych se měl/a zamyslet? Hledej dál. Je to trochu jiná forma, přesto kniha stále vychází z odborných poznatků.

A v čem je tedy období dospívání a mladé dospělosti specifické u nadaných?

Dospívání a mladá dospělost jsou specifickým obdobím pro každého člověka. U nadaných však bývá řada procesů ještě intenzivnější. Intenzivněji přemýšlejí, intenzivněji prožívají a některé zkušenosti proto mohou subjektivně nabývat závažnějších podob.

V tomto období člověk také mnohem silněji potřebuje sounáležitost s vrstevníky – někam patřit, být součástí určitého kolektivu. Výrazněji se rozvíjí osobnost a hledá se vlastní identita. U nadaných to může být vzhledem k jejich odlišnosti a neurotypii složitější. Mohou mít větší potíže navazovat kontakty, identifikovat se s vrstevníky nebo hledat osobnosti, se kterými by se mohli ztotožnit. Často také potřebují jiné vzory.

Umět své nadání rozvíjet je jedna věc. Co by měl nadaný člověk dělat sám pro sebe, aby se mu se svým nadáním dobře žilo?

Toho je celá řada. Rozdělila bych to do dvou oblastí. Jednou je rozvoj potenciálu, druhou duševní pohoda a osobnostní stránka člověka.

Dříve jsem tyto dvě oblasti více spojovala. Pod nadáním jsem vnímala nejen určitý potenciál, ale také citlivost, vnímavost a specifčnost psychických funkcí. Společnost se však v posledních letech ubírá trochu jiným směrem a tyto dvě cesty se stále více rozdělují.

Jednou cestou je potenciál. Slovo nadání se dnes často používá téměř jako synonymum pro potenciál – a určitý potenciál má samozřejmě v nějaké podobě každý člověk. Nadání však podle mého názoru není jen potenciál. Souvisí také s určitou neurodivergencí a specifickým způsobem fungování psychiky.

Pokud začneme za nadané označovat všechny lidi pouze na základě jejich potenciálu, může se stát, že se budeme věnovat především jeho rozvoji a psychickou stránku člověka z tohoto obrazu vyčleníme. Pokud o sebe nadaný člověk dlouhodobě nepečuje způsobem, který odpovídá jeho specifickým potřebám, nemusí se cítit dobře. Zejména mladý člověk přitom nemusí vůbec rozumět tomu, co se s ním děje. Problémy se pak mohou postupně nabalovat a vytvořit začarovaný kruh, který může vést až k závažnějším psychickým obtížím.

Potřebujeme tedy obojí. Rozvíjet potenciál je důležité – pokud nadaný člověk svůj potenciál dlouhodobě nemůže realizovat, může tím také trpět. Stejně důležité je ale nezapomínat na péči o sebe. Ta podle mě začíná tím, že člověk poznává, jak funguje, co potřebuje a co by neměl sám v sobě potlačovat.

Nemusí přitom všude chodit a oznamovat: „Jsem nadaný.“ Podstatné je respektovat sám sebe i s vědomím vlastní odlišnosti. Odlišnost

nemusí být překážkou ve vztazích s ostatními lidmi. Mnohem větší překážkou může být situace, kdy nadaný člověk začne potlačovat sám sebe a snaží se vytvořit obraz někoho, kým ve skutečnosti není. Právě tehdy mohou začít vztahy selhávat.

Jak tedy o sebe pečovat, abychom své nadání nepromarnili?

Jako první je podle mě důležité si uvědomit, že nadaní lidé mají specifický způsob myšlení. Často u nich převažuje intuitivní a divergentní myšlení.

Nejsou to nutně lidé, kteří pod tlakem podávají nejlepší výkony. Většina lidí, včetně dospívajících na středních školách, pracuje právě tímto způsobem: vytvoří se atmosféra tlaku, stresu a spěchu, člověk se zatne, podá výkon a funguje téměř jako stroj. U nadaných to takto ale nefunguje.

Jejich způsob myšlení často vyžaduje jinou metodu práce a soustředění. Potřebují podnětný klid – prostředí bez zbytečné nervozity, ve kterém je důvěra a pocit bezpečí, ale také dostatek času, aby se jejich myšlení mohlo rozvinout do komplexnosti, složitosti a hloubky.

Potřebují také prostor pro myšlení, které nechce pouze opakovat to, co už je známe, ale chce přijít na něco nového. A na to je potřeba čas, který jim však často není dopřán.

Když je člověk od dětství oceňován především za to, co umí a jakých výsledků dosahuje – což je pro dnešní školství i celou naši epochu typické – může si snadno začít spojovat vlastní hodnotu s podaným výkonem. Jak se tomuto vzorci u nadaných lidí vyhnout? A lze vůbec vnitřně oddělit pocit „jsem schopný a hodnotný člověk“ od neustálého nutkání „musím pořád něco dokazovat, abych vůbec směl existovat“?

To je bezpochyby jedna z nejtěžších životních výzev současnosti. Podstatou lidského bytí je podle mého názoru neustálé překonávání překážek – a to zdaleka nejen v profesní rovině, ale především v té duševní a duchovní. Pro nadaného člověka se toto téma často stává celoživotním úkolem a vnitřním zápasem: najít svou sebehodnotu nikoli v opozici vůči vlastnímu výkonu, ale v tvořivém souladu s ním.

Pokud bychom se opřeli o Carla Gustava Junga, cílem každého z nás je proces individuace – tedy objevení toho, kým skutečně jsme v hloubce své duše. Znamená to odložit společenské masky, které jsme si nasadili, abychom vyhověli nárokům okolí, a vyrůst v autentickou osobnost. U nadaných lidí je tato potřeba ještě naléhavější. Pokud se o to nepokusí a zůstanou uvězněni v diktátu vnějšího úspěchu, začne jejich psychika dříve či později strádat.

Tímto tématem se zabývá i kapitola Nadání jako příležitost pro vznik osobnosti. Co to z vašeho pohledu znamená „stát se osobností“? A je pro nadaného člověka klíčové, aby byl uznáván okolím, nebo spíše to, aby dosáhl vnitřního smíření a spokojenosti se sebou samým?

Znovu si zde pomohu Jungem: „Osobnost je nejvyšším uskutečněním vrozené svéráznosti určité živé bytosti“. Právě to je podstata individuace. Znamená to prokousnout iluzi vlastních sociálních rolí, uvědomit si hluboce zakořeněné mentální vzorce a programy, a skrze toto poznání se stát sám sebou.

Otázka, co je pro nadané důležitější, se dotýká citlivého místa. Způsob, jakým jsou tyto děti od malička vedeny rodinou i institucemi, v drtivé většině z nich pěstuje orientaci na výkon a vnější úspěch. Ostatně, celá naše současná kultura k tomu neustále podněcuje. Žijeme v iluzi bezbřehých možností: kdokoli dnes může napsat knihu, malovat nebo zpívat. Všude narážíme na narativ, že každý z nás v sobě nosí Picassa, Beethovena nebo Tolstého. Do jisté míry je to pravda a je skvělé, že existuje podpora tvořivosti, ale tato filozofie v sobě skrývá i určité nebezpečí. Na druhou stranu, když učitel vstoupí do třídy a prohlásí: „Dnes budeme probírat Dostojevského, nikdo z vás mu nesahá ani po kotníky, tak buďte zticha,“ je to stejně destruktivní. Možná totiž právě v té lavici nějaký budoucí Dostojevskij sedí a v tichosti poslouchá.

Tím, že je étos neustálého posouvání hranic všudypřítomný, lidé přirozeně směřují k tomu, aby stále něco dokazovali. Tlak na permanentní sebezvdělávání je enormní a společenské vzory ho jen utvrzují – vidíme úspěšné lídry, kteří si ukrajují ze spánku, jen

aby udrželi krok s technologickým pokrokem a umělou inteligencí. Mladá generace je do tohoto kolotoče neustálé práce a sebezrovoje vtahována velmi brzy.

Pro někoho to nemusí představovat problém; v této dynamice není nic černobílého. Nadaní lidé mají obrovské množství vnitřní energie, takže dokážou na této vlně dlouho a úspěšně jet. Pokud však ve své praxi hledám odpověď na to, z čeho pramení jejich duševní potíže, musím varovat: samotný výkon člověku ke štěstí nestačí. Mnozí na tento systém naskočí prostě proto, že se to od nich očekává, ale vnitřně s ním nesouzní. Možná by potřebovali spíše zpomalit a odpočívat, ale vnitřní kritik jim to nedovolí. Z toho pak vznikají hluboké krize a vyhoření. Ve své knize jsem proto nechtěla psát o „dalším rozvoji potenciálu“, ale spíše poukázat na to, jak nesmírně důležité je pouhé bytí. Skutečná cesta k osobnosti je sice otevřená všem, ale jen zlomek lidí na sobě začne takto hluboce pracovat dříve, než je k tomu donutí nějaká životní krize.

Jak je to u nadaných lidí se vztahy? Všichni řešíme přátelství, partnerství a hledání spřízněných duší. Existují v této oblasti u nadaných nějaká specifika? Je pro ně nezbytné mít vedle sebe partnera s podobným intelektem, nebo může být obohacující i vztah s člověkem, který uvažuje zcela odlišně?

Obojí má své opodstatnění. Věřím, že nadaní lidé bytostně potřebují kontakt s těmi, kteří jsou jim podobní – s lidmi, se kterými sdílejí specifickou „odlišnost“. Bez tohoto zrcadlení jim v životě často chybí podstatný dílek do skládačky jejich vlastní identity. Zároveň by se však neměli uzavírat do jakési pomyslné věže ze slonoviny; je nesmírně důležité, aby si uchovali schopnost zdravé interakce a komunikace s většinovým, neuro-typickým světem.

Zda může dlouhodobě fungovat partnerský vztah, v němž jsou partneři intelektově na zcela jiných pólech, zůstává otevřenou otázkou. Jistě bychom takové případy našli, ale pokud se podíváme na obecnou tendenci, časem to mívá sklon narážet na nepochopení.

Ve své praxi jsem nicméně vyzorovala, že největším kamenem úrazu nebývá ani tak samotný rozdíl v IQ (byť i ten hraje roli), jako spíše odlišná míra citlivosti, vnímavosti a empatie. Vztah je založen na sdílení, na tom, jak hluboce dokážeme druhého vnímat a jak moc jsme ochotni se mu otevřít. Pokud je jeden z partnerů výrazně empatičtější než druhý, musí si neustále úzkostlivě hlídat své hranice a ztrácí pocit partnerské rovnováhy. To je mnohem větší překážka než rozdíl v inteligenci – pokud se tedy nejedná o propastný rozdíl. Klíčem k harmonii je proto spíše hledání podobného nastavení nervové soustavy, podobné citlivosti a vnímavosti světa.

V přátelství to nemusí být tak striktní, tam do hry vstupuje obrovské množství proměnných. Jednou jsem se setkala s maminkou, která mi rezolutně řekla: „Můj syn do Mensy ani mezi nadané děti chodit nebude. Potřebuji, aby zapadl do normální společnosti.“ To je ale hluboký omyl – jedno nevylučuje druhé. Jsem přesvědčená, že pokud takové dítě nezažije společenství sobě podobných, bude v něm po zbytek života přetrvávat pocit vnitřní neúplnosti.

Na akcích pro nadané děti často pozorujeme, jak doslova rozkvetou. Mnohé z nich možná poprvé v životě zažijí pocit, že nemusí své schopnosti, neobvyklé zájmy ani specifický způsob uvažování před ostatními skrývat nebo se za ně omlouvat. Najednou jsou mezi svými, mohou odložit ostražitost a nacházejí opravdová přátelství. Co byste vzkázala rodičům, kteří mají z takového vyčleňování strach?

Každý člověk si přirozeně hledá přátele, se kterými emočně i myšlenkově ladí. Proč bychom tedy měli toto základní právo upírat nadaným dětem a nálepkovat to jako elitářství? V dnešní době, kdy se sociální bubliny spíše prohlubují, je pro ně možnost setkat se s lidmi na stejné vlně více možná a zároveň nesmírně přínosná.

V takovém společenství nadané děti zažívají tiché pochopení a hluboké přijetí. Najednou si vydechnou: „Aha, takhle je to v pořádku. Nejsem divný/á.“ Opadá z nich neustálé vnitřní napětí, nemusí v hlavě složitě překládat každou myšlenku a cenzurovat to, co chtějí říct. Komunikace najednou volně plyne, přichází pocit úlevy a bezpečí. Pro mladého člověka má tato zkušenost nevyčíslitelnou hodnotu.

Uvědomme si, že pokud se tyto děti vzdělávají ve společném vzdělávání, tráví ve většinové společnosti obrovské množství času. To, že pak svůj volný čas stráví v komunitě lidí, kteří jim rozumějí bez slov, pro ně nepředstavuje žádné riziko izolace. Naopak, posilí to jejich vnitřní stabilitu.

Existuje nějaká ideální frekvence těchto setkávání? Je nutné, aby se nadaní mladí lidé potkávali pravidelně, nebo stačí například jedna akce za měsíc?

To je velmi individuální, v této oblasti nelze nic paušalizovat. Mezi nadanými najdeme silné extroverty, kteří vyžadují neustálý sociální kontakt a podněty, stejně jako hluboké introverty, kteří si nejraději rozvíjejí své vnitřní světy v tichu a samotě. Určitá forma zdravé pravidelnosti je však žádoucí pro obě skupiny – dává jim to záchytný bod a vědomí, že jejich vnitřní svět někam patří.

Co byste poradila organizátorům takových programů? Měl by být prioritou samotný podnětný program rozvíjející schopnosti, nebo spíše vytváření komunity? A pokud program, zařadila byste do něj – s ohledem na současnou krizi duševního zdraví mládeže – i toto téma?

Velmi záleží na tom, jaká skupina nadaných se na akci schází. Někteří nadaní inklinují k filozofii, někdo k humanitním vědám, technické typy zase hledají něco jiného. Pro vaše účely bych doporučovala obě roviny organicky propojit. Právě skrze kvalitní a hluboký program se totiž nejlépe buduje autentická komunita.

Skrze vhodně zvolený program se pak můžete velmi jemně dotknout i témat duševního zdraví – ale spíše implicitně než prvoplánově. Mladí lidé, se kterými se setkávám, často o svých psychických problémech nechtějí mluvit otevřeně a deklarativně. Mnohdy se v nich rozevřely nůžky mezi jejich obrovským intelektovým potenciálem a křehkou osobností, a jejich vnitřní svět se tak stal něčím výsostně intimním. To je potřeba plně respektovat.

Mnohem lepší je nechat věci plynout přirozeně. Můžete koncipovat jakýkoli program s těmito cíli. Já například nabízím literárně-sebepoznávací kurz. Když mladý člověk dostane příležitost přemýšlet, tvořit a vyjadřovat se v bezpečném, intelektuálně stimulujícím prostředí – například nad vybraným textem nebo knihou – dochází k hlubokému sebepoznání. Skupina mu poskytne tichou podporu a duševní zdraví se tak posílí samo od sebe, aniž bychom ten proces museli jakkoli nálepkovat. Do programů je zkrátka potřeba vědomě zakomponovat prvky zklidnění, reflexe a pauzy. Aby to nebylo stále jen o hlavě, rychlosti a soutěživosti, ale také o bytí a integraci celé osobnosti.

U nadaných lidí se v této souvislosti velmi často skloňuje perfekcionismus, extrémně vysoké nároky na sebe sama a strach ze selhání...

Ano, to je odvrácená strana mince vysokého potenciálu. Perfekcionismus u nadaných často nevyvěrá z pouhé touhy být nejlepší, ale z vnitřní schopnosti vidět věci v jejich ideální, dokonalé podobě. Protože jejich mysl dokáže domyslet každý detail a představit si bezchybný výsledek, realita jejich vlastních lidských limitů je pak pro ně hluboce frustrující. Tento vnitřní tlak je pak paradoxně může paralyzovat natolik, že raději ani nezačnou tvořit, aby nemuseli čelit domnělému selhání. Úkolem pedagogů, rodičů i jich samotných je proto učit se laskavosti k vlastní nedokonalosti a pochopit, že chyba není ohrožením jejich identity, ale přirozenou součástí procesu učení a lidského zrání.

Jak ale poznat křehkou hranici mezi náročným obdobím, které k dospívání přirozeně patří, a situací, kdy už bychom měli zpozornět a vyhledat odbornou pomoc?

To je nesmírně trefná a v dnešní době zásadní otázka. Rozpoznat tento moment je čím dál obtížnější, protože se nám jako společnosti posunulo vnímání toho, co je ještě přirozená zátěž.

V minulých generacích lidé implicitně věděli, že vnitřní krize a zrání osobnosti k životu patří. Počítalo se s tím, že dospívání bolí, a mladí lidé byli nuceni se s těmito těžkostmi nějak popasovat, proplout jimi a vnitřně zesílit. Dnešní trend je bohužel opačný. Děti často neučíme překonávat překážky. Rodiče jim v dobré víře umetají cestičku

a až příliš jim ulevují. Tím je však nevědomky připravují o možnost vybudovat si psychickou odolnost, výdrž a schopnost přijmout fakt, že nepohodlí a krize k životu neodmyslitelně patří. Výsledkem je pak stav, kdy se při sebemenším zakolísání či vnitřním diskomfortu spěchá na psychiatrii.

Jak tedy obě roviny odlišit? Pokud u dítěte dochází k sebepoškozování, agresivnímu ubližování druhým nebo pokud je jakkoli ohrožen život a zdraví, není na co čekat – pochopitelně – tam je odborný zásah naprosto na místě. Jsem však přesvědčená, že u nadaných dětí bychom měli otázku duševního zdraví a psychohygieny řešit preventivně už od útlého věku přímo v rodině. Pokud dítě vyrůstá v prostředí, které rozumí jeho specifické citlivosti, riziko hlubokých krizí se dramaticky snižuje.

Zmínila jste neschopnost čelit nudě a vnitřnímu tlaku. Jak vnímáte u dnešních nadaných dospívajících riziko útěku k návykovým látkám nebo jiným závislostem?

Současná doba bohužel neuvěřitelně zintenzivnila a zpřístupnila nejružnější lákadla a únikové cesty. Je velmi snadné jim propadnout. Vidíme jedenáctileté děti, které běžně pijí energetické nápoje, kouří nebo experimentují s návykovými látkami. Přicházejí o dětství mnohem dříve, než tomu bylo před několika desetiletími.

U nadaných teenagerů v posledních letech pozoruji zvláštní fenomén: jakousi apatii a vnitřní otupělost. Ještě před několika lety v sobě tyto mladí lidé měli obrovský drajv – chtěli jít dopředu, byli aktivní, toužili měnit svět kolem sebe. Dnes jako by rezignovali a utíkají k virtuální realitě.

Tento proces často začíná už velmi brzy. Představte si nadané dítě, které před nástupem do školy hltá knihy a disponuje encyklopedickými znalostmi. Pak přijde do první třídy a zjistí, že jeho vědomosti a hluboký zájem nikoho nezajímají, nebo jsou dokonce terčem posměchu. Protože touží zapadnout, raději otupí samo sebe. Ztratí zájem o obory, které ho dříve naplňovaly vášní. Jenže nadaný člověk ten vnitřní oheň a syčení myslí bytostně potřebuje. Když tato intelektuální a emocionální podvýživa trvá příliš dlouho, mladý člověk zapomene, co ho kdysi dokázalo rozzářit. Vzniklou existenciální nudu, prázdnotu a frustraci pak začne tlumit právě návykovými látkami. Vzhledem k tomu, že nadaní lidé mají nesmírně sugestivní, obrazotvornou mysl a prožívají vše s obrovskou intenzitou, jsou k rozvoji závislosti paradoxně mnohem náchylnější. Je to velká a varovná daň dnešní doby.

Kdybyste měla na závěr vybrat jednu ústřední myšlenku, kterou by si z vaší knihy měl odnést každý nadaný dospívající nebo mladý člověk, která by to byla?

Nadaní lidé mají dar vysoké emocionální citlivosti, ale ruku v ruce s tím jde i citlivost morální. Z toho pro ně vyplývá velký životní úkol: musí v sobě najít sílu pracovat sami se sebou, kultivovat se a za žádnou cenu nerezignovat na to, co vnitřně vnímají jako správné a pravdivé. Současná společnost je totiž často svádí k opaku – k pohodlné průměrnosti, povrchnosti a duchovní tupoosti. Pokud na své morální hodnoty rezignují, aby splynuli s davem, ublíží tím nejvíce sami sobě.

Uvědomila jsem si to velmi ostře na příběhu jednoho chlapce z mé praxe. Byl neuvěřitelně citlivý a vnímavý. Aby však zapadl do třídního kolektivu, přidal se ke skupině spolužáků, která šikanovala slabšího chlapce. Výsledek? Tento nadaný chlapec se z toho psychicky zhroutil. Procházel velkým vnitřním rozporem a výčitkami svědomí, které ho paralyzovaly. Přitom s těmi ostatními chlapci, kteří šikanu iniciovali, to psychicky neudělalo vůbec nic.

Z toho je patrné, že u nadaných lidí mají morální přečiny mnohem ničivější dopad na jejich vlastní psychiku. Vyšší citlivost vyžaduje vyšší odpovědnost vůči sobě samému. Když popřete to, kým v hloubce jste, budete nesmírně trpět. Není možné dlouhodobě předstírat, že jste někým jiným. A nemyslím tím, že by nadaní měli dávat okaté najevo svou výjimečnost nebo se stavět do role nějaké elity. Myslím tím prostý fakt, že nadaným lidem vnitřně, v jejich vlastním svědomí, není promítno to, co je v dravém světě běžně promíjeno jiným. Měli by si na to dát velký pozor, chtějí-li se cítit v pohodě.

KDYŽ KOST NESTAČÍ: CO UMÍ 3D TISK V ORTOPEDII

Zuzana Kořínková, Tomáš Novotný

„Myslím, že v tuhle chvíli je v této místnosti víc zájemců o téma 3D tisku v ortopedii než lidí na světě, kteří ho dělají,“ přivítal s úsměvem posluchače Mensa akademie ortoped Tomáš Novotný, který se snaží dostat 3D tisk do běžné medicíny nejen jako lékař, ale také jako výzkumník. Během přednášky ukázal cestu od jednoduchých modelů, které si může chirurg před operací vzít do ruky, až k titanovým implantátům vytvořeným přesně podle těla jediného pacienta.

Od kováře k endoprotéze

Ortopedie je vlastně překvapivě mladý obor. Ještě před několika staletími bychom předchůdce dnešních ortopedů hledali spíš mezi kováři než mezi lékaři. Skutečný rozvoj ortopedické chirurgie ale umožnil až příchod anestezie, asepse a rentgenu. Ve 20. století pak její vývoj významně ovlivnily epidemie poliomyelitidy a kostní či kloubní tuberkulózy. Lékaři se při péči o velké množství pacientů naučili řešit komplikované deformity a postižení pohybového aparátu.

Zásadní technologickou revolucí se pak stala kloubní náhrada. Endoprotézy dokážou pacientům s těžce poškozenými klouby vrátit pohyblivost a zbavit je bolesti. Jen v Evropě se v současnosti implantují přibližně tři miliony endoprotéz ročně a v následujících dvaceti letech má jejich počet vzrůst o stovky procent. A právě množství kloubních náhrad spolu s prodlužujícím se životem pacientů přináší nový problém – i implantáty totiž stárnou.

Kosti a kov

První operace může proběhnout skvěle. Jenže tím péče nekončí. Opoťebovaná nebo uvolněná endoprotéza může postupně poškozovat kost ve své blízkosti. K problému přispívají mikropohyby implantátu i částice materiálu vznikající jeho opotřebením. Obzvlášť při zanedbání průběžných kontrol pak pacient po letech nepřichází jen s kloubem, který potřebuje vyměnit, ale třeba i s masivním defektem stehenní kosti nebo pánve.

Tomu pomáhají předcházet implantáty s upravenými povrchy, které na rozdíl od starších hladkých kovových kloubních náhrad upevňovaných kostním cementem nabízejí kostním buňkám vhodná místa, kterých se mohou zachytit, a vytvářejí tak příznivější podmínky pro spojení implantátu s kostí. Podobnou povrchovou úpravu dnes má přibližně 80 % implantovaných endoprotéz.

3D tisk ale umožňuje jít o krok dál a namísto plného kusu kovu vytvořit prostorovou porézní strukturu. Kost pak nezůstává pouze vedle implantátu, ale může do něj postupně prorůstat.

Personalizované náhradní díly

A pak jsou případy, kdy žádný sériově vyráběný implantát nestačí – představme si například pacienta, kterému stará endoprotéza během let zničila velkou část pánve, nebo člověka s nádorem, kterému musí chirurgové odstranit podstatnou část kosti. Právě tady může 3D tisk nabídnout

řešení – umožňuje totiž vytvořit velmi komplikované tvary i vnitřní struktury, které by běžným obráběním šly vyrobit jen obtížně nebo vůbec.

Takto z pacientových dat získaných zobrazovacími metodami vznikne digitální model, lékaři společně s inženýry naplánují, jaký prostor je potřeba vyplnit, kde má být nový kloub a kam lze implantát bezpečně ukotvit, a následně vznikne fyzický implantát – který pasuje právě do jednoho konkrétního člověka.

Vývoj přitom nekončí u správného tvaru. Výzkum, na kterém se Novotný a jeho tým podílí, se snaží „okořenit“ povrch implantátu tak, aby podporoval jeho integraci s kostí a současně znesnadňoval bakteriální osídlení. Právě infekce totiž patří mezi komplikace, které mohou osud implantátu zásadně ovlivnit.

Implantát za tisíc (nebo šest set)

U individuálních implantátů se ovšem dostáváme k velmi praktickému problému: ceně.

Samotná fyzická výroba přitom nemusí být tou nejnákladnější složkou. Platí se vývoj, návrh konkrétního implantátu, testování, dokumentace, certifikace a celý systém, který musí zajistit, že něco, co chirurg vloží pacientovi do těla, skutečně splňuje požadavky zdravotnického prostředku.

Novotný to ilustruje historkou ze svých přednášek pro inženýry. Když jim řekne, že individuální implantát může stát i 600 tisíc korun, údajně si klepou na čelo: vždyť oni by mu podobnou věc vytiskli za tisícovku. „Já to vím, oni to ví,“ usmívá se. Jenže vytisknout kus titanu a vyrobit zdravotnický prostředek, který může být bezpečně implantován člověku, jsou dvě velmi rozdílné věci. A když se náklady na vývoj a certifikaci rozpočítávají mezi malé množství výrobků, výsledná cena roste. Celý proces výroby implantátu na míru včetně schválení zdravotní pojišťovnou pak trvá přibližně tři měsíce.

Pomůcka pro chirurgy

Využití 3D tisku ale nekončí jen u samotného implantátu. Může být užitečný i pro operátora, který si díky němu nemusí komplikovanou prostorovou situaci představovat jen z obrázků na monitoru. Díky převedení dat z CT do trojrozměrného modelu a vytvoření fyzické kopie příslušné části pacientova těla si může ještě před zákrokem komplikovanou zlomeninu, deformovanou pánev nebo oblast postiženou nádorem skutečně vzít do ruky a promyslet, kudy a jak bude operovat – namísto toho, aby až během operace zjišťoval, co přesně ho uvnitř čeká.

V některých případech lze navíc model sterilizovat a vzít přímo na operační sál. Taková taktická mapa chirurgovi umožní mít vedle sebe model anatomie konkrétního pacienta a průběžně podle něj kontrolovat, kde se právě nachází.

Na pracovišti Tomáše Novotného pro tento účel vznikla vlastní 3D laboratoř. Nemusí přitom jít o futuristické zařízení za desítky milionů – pro anatomické modely zde používají i běžné 3D tiskárny.

V ideálním případě tak pacient přijede do nemocnice s komplikovaným problémem, připraví se data, přes noc se model vytiskne a ráno ho má operátor k dispozici. Cenu takového jednoduchého modelu v českých podmínkách pak Novotný uvádí kolem 300 Kč.

Nejde přitom jen o pohodlí lékaře. Podle citovaných studií může použití 3D modelů při plánování některých operací zkrátovat operační čas, snižovat krevní ztrátu a zvyšovat přesnost zákroku.

Model může pomoci také při komunikaci s pacientem. Místo vysvětlování nad obtížně čitelným rentgenem mu lékař ukáže jeho problém v trojrozměrné podobě a názorně předvede, co se bude během operace dít. Pacient pak může lépe pochopit nejen závažnost situace, ale i následnou léčbu a rehabilitaci.

Zkušený chirurgové vs. šablony

Znamená to tedy, že čím více 3D tisku, tím lepší výsledky?

Novotný upozorňuje, že to tak být nemusí. Jako příklad uvádí řezací šablony vytištěné pacientovi na míru. Lékař před operací přesně naplánuje, kudy chce kost přerézat, a nechá vytisknout pomůcku, která na kost zapadne v požadované poloze a on pak vede řez podle ní.

Podle studií, na které Novotný v přednášce odkazuje, ale nebyl vždy pozorovatelný významný rozdíl v klinických výsledcích při

použití takové šablony oproti práci zkušeného chirurga. Má tedy smysl je využívat?

Jak Novotný konstatuje, není cílem vylepšit ty nejlepší. Zkušený operátor sice může něco zvládnout stejně přesně od oka, ale jeho zkušenosti se získávají roky. Takových špiček v oboru je (a bude) málo. Hlavní přínos takových pomůcek tedy Novotný vidí především v potenciálním zkrácení učební křivky a rychlejším vycvičení většího počtu lékařů na spolehlivou úroveň – a tím zajištění dobrého výsledku většímu počtu pacientů.

Technologie 3D tisku ale možná v budoucnu část svého dnešního významu v lékařství zase ztratí. Fyzické modely sice umožňují chirurgovi držet pacientovu anatomii v ruce, ale nastupující rozšířená realita by mu ji mohla promítnout přímo do operačního pole. Mohl by tak vidět, kde se nachází kost, kudy vede céva nebo jak pokračuje struktura ukrytá pod tkání, aniž by fyzický model potřeboval. 3D tisk tak nejspíš není cílová stanice, ale jeden z dalších nástrojů ortopedie. Jeho skutečná hodnota se ukazuje především tam, kde dokáže nabídnout řešení pacientovi, pro něhož už „konfekční“ medicína žádné nemá.

Záznam této i dalších přednášek z Mensa Akademie najdete na mensa.click/yt-ma

LETOŠNÍ MENSA AKADEMIE V SOBOTU 12. 9. V PRAZE

Ve čtyřech paralelních sekcích se můžete těšit na 36 přednášek a workshopů na velmi různorodá témata. Seznam přednášejících a jejich témat naleznete na webu akce **akademie.mensa.cz**, stejně jako možnost přihlášení na akci.

PŘÍMĚSTSKÉ TÁBORY V BUDĚJOVICÍCH: OD ŠACHOVNICE PŘES VYNÁLEZY AŽ K HACKERŮM

Marta Frydrychová

I v letošním roce se v Českých Budějovicích konaly již tradiční příměstské tábory, které jsou mezi dětmi velmi oblíbené.

Ten první s názvem **Tajemství černobílé říše** nabídl účastníkům nejen výuku šachu pod vedením té nejpovolanější – šachové mistryně Natálky Kaňákové – ale také řadu dalších černobílých témat. Jedno odpoledne jsme například věnovali hudbě, protože i notová osnova je černá a bílá, další dny patřily černobílým zvířatům. Nechyběly samozřejmě ani hry, tvoření a nejrůznější úkoly, při kterých jsme černobílý svět poznávali trochu jinak.

Druhý týden nesl název **Mozky, které proslavily Česko**. Každý den jsme věnovali jedné z osobností českých dějin – ať už to byl Tomáš Baťa, Gregor Mendel, Otto Wichterle, Jan Evangelista Purkyně nebo Božena Němcová. O každém z nich jsme si nejprve poslechli příběh, vyplnili připravené pracovní listy a potom zařadili aktivitu, která nám danou osobnost připomněla. Vzniklo například baťovské město, ale také krásná časová osa, na které bylo vidět, které osobnosti se mohly ve skutečnosti potkat, co je spojovalo a čím naši zemi proslavily.

Na táborech nechyběla tradiční fotovýzva, šifrovačka, edukační programy v Jihočeském muzeu a Jihočeské vědecké knihovně, návštěva Zemědělské a technické fakulty v prvním týdnu ani zajímavý program Krajského ředitelství policie v týdnu druhém.

Na tyto dva týdny jsme letos poprvé navázali samostatným týdnem pro teenagery ve věku 13–19 let. Už delší dobu jsme pozorovali, že by si naši starší účastníci zasloužili vlastní program, a letos jsme tuto myšlenku konečně dotáhli do konce.

Tři dny strávili naši junioři společně s vrstevníky z Horního Rakouska v Jihočeském vědeckotechnickém parku v rámci Summer Talent Academy, další dva dny už byly ryze jihočeské. Pro účastníky jsme připravili vzhled do různých oborů a každý si mohl zvolit program podle svého zájmu.

Co zajímalo všechny, byl svět hackerů v podání Jihočeského centra kybernetické bezpečnosti. Někteří se pak stali moderními geodety a vyzkoušeli si jejich práci přímo v terénu. Dále bylo možné navštívit podcastové studio nebo jednu z největších reklamních agentur u nás. Většina stihla také novou únikovou hru a týden jsme zakončili opět v knihovně, kde jsme se dozvěděli, jak naši vrstevníci během druhé světové války v Českých Budějovicích vydávali židovský časopis Klepy.

Udělat samostatný týden pro tuto věkovou kategorii bylo jedno z našich nejlepších rozhodnutí a určitě bychom v tomto formátu rádi pokračovali i v následujících letech.

Tábory jsme si užili všichni – účastníci i vedoucí. Máme za sebou hromadu zážitků, spoustu randy, nové kamarády a také mnoho nápadů na další akce, které připravujeme ruku v ruce s první generací, kterou jsme si kdysi vychovali z prvňáčků a druháčků.

A právě to je možná na naší práci nejkrásnější. Dívat se, jak nám před očima rozkvétají děti, které ve škole třeba nemají

kamarády, obtížně hledají své místo mezi vrstevníky a často mají pocit, že jim okolí nerozumí.

Je krásné sledovat, jak v prostředí, kde mohou být samy sebou, najednou ožijí. Jak najdou kamarády, kteří přemýšlejí podobně, jak se pustí do témat, která je skutečně zajímají, a jak postupně získávají větší jistotu v tom, kým jsou a co dokážou.

Velkou odměnou je pro nás také zpětná vazba, poděkování a vděk rodičů za to, že existují lidé, kterým jejich výjimečné děti nejsou lhostejné. Lidé, kteří se o ně zajímají, naslouchají jim a dávají jim alespoň pár dní v roce to, co tyto děti skutečně potřebují – možnost být samy sebou, potkávat podobně naladěné vrstevníky a dělat věci, které je baví.

A na závěr se i letos podělíme o pár vzkazů, které nám rodiče a účastníci poslali:

„Pokračujte ve své skvělé práci a podpoře dětí. Děkujeme za Váš čas a péči.“

„Moc děkujeme, jste úžasní.“

„Děkujeme, skvělá práce.“

„Děkujeme za skvělou organizaci. 😊“

„Velké poděkování za to, co děláte.“

„Děkuji za to, co pro děti děláte. :)“

„Je tak dál! Jste úžasní!“

„Jste skvělí, moc děkujeme za parádní týden! Každý, kdo se věnuje dětem, zaslouží uznání.“

„Díky za skvěle připravený tábor a za jeho odborné vedení.“

A já moc děkuji celému organizačnímu týmu. Jsme už sehraná parta, která táhne za jeden provaz, akce si společně užíváme a snad máme i společný cíl – rozšířit naše řady nadaných o další děti, kterým snad ukážeme cestu, jak být samy sebou, najít své silné stránky a třeba i cestu, která jim v životě bude dávat smysl.

ČERVENCOVÁ KUKAČKA 2026

ANEB UŽ 5. LETNÍ POBYT PRO RODINY S DĚTMI NA ŠUMAVĚ

Eva Vítová

V druhé polovině července se uskutečnil již 5. ročník oblíbeného letního setkání rodin s dětmi pořádaného pod záštitou SIGu Děti Plzeň na skautské základně Bílého orla v prostředí CHKO Šumava. Letos se akce zúčastnilo rekordních 55 účastníků, z toho 29 dětí, které si během týdne užily spoustu společných zážitků. Pobyt, při kterém jsme v domě praskajícím ve švech sdíleli společnou kuchyni, jídelnu a sociální zařízení, prověřil naše sociální schopnosti, toleranci a schopnosti se domluvit a pochopit.

Stejně jako v předchozích letech byl společně plánovaný program dobrovolný a vznikal spontánně podle nápadů samotných účastníků s ohledem na počasí a náladu. Každý se mohl připojit ke společně domluveným výletům a aktivitám nebo naopak vyrazit po vlastní ose.

Chladnější červencový týden byl ideální pro delší výlety do hor a do šumavských měst, navštívili jsme nově tkalcovskou a šicí dílnu v Železné Rudě, vydali jsme se do návštěvníckého centra v Srní s naučnou stezkou pro děti zakončenou pozorováním vlků, vyjeli jsme si oblíbeným vláčkem Šumaváčkem k Černému jezeru, zdolali jsme vrchol Jedlové a další zajímavé cíle. Ani v bezprostředním okolí základny nebyla o zážitky nouze – sice obyčejné ale plné zábavy byly procházky ke Kapličce či Suchým studánkám, kde si děti cestou sbíraly borůvky a maliny a v lese nadšeně stavěly domečky pro skřítky.

Příjemná atmosféra panovala také přímo na základně. Večery několikrát tradičně patřily táborákům s opékáním buřtů a hudebním doprovodem, nechyběl karneval s diskotékou, noční stezka odvahy ani oblíbené malování na trička a další materiály. Dost času jsme s dětmi také strávili v kuchyni při přípravě různých sladkých moučnicků nejen ze sezonního ovoce ale také při již tradiční výrobě bramboráků z opravdu velkého množství brambor, aby bylo pro každého hodně. Při těchto běžných aktivitách jsme se vzájemně poznávali a příjemně si popovídali. Když zrovna nebyl naplánovaný žádný program, děti si na terase a v malé osadě s minimálním provozem bohatě vystačily s koly, koloběžkami, míčem nebo jednoduše se společností svých kamarádů.

I letošní ročník potvrdil, že největším kouzlem Kukačky není jen nádherná šumavská příroda nebo pestré možnosti výletů, ale především přátelská atmosféra a komunita lidí, kteří se sem každoročně rádi vracejí.

Na závěr patří poděkování Janě Soukupové za zajištění dalšího ročníku této krásné tradice a také všem účastníkům, kteří nadšeně plánovali a připravovali program pro sebe i ostatní. Všichni se těšíme na další společné setkání na Kukačce, buď již při kratších podzimních a zimních akcích nebo až zase v létě na celý týden.

USA PARKOVÝ MARATON

Markéta Vítková

Když jsem říkala jednomu ze synů, že pojedeme na zájezd do národních parků na západě USA, divil se, proč tam chci jet znovu, když už jsem tam kdysi byla.

Důvody jsou dva. Za prvé je to už dost dávno. Byla jsem tehdy mladá a zamilovaná. Přítel, coby domorodec, rozhodně neměl potřebu zkoumat parky extra detailně. A ani jsme nebyli ve všech, které byly na programu zájezdu s Mensou.

Za druhé, i to letmé seznámení s některými destinacemi mi odhalilo, že jsou parky prostě úchvatné. A že za druhou návštěvu s rodinou a partou zvědavých mensanů rozhodně stojí.

Ukázalo se, že mé úvahy vůbec nebyly liché. Pokud byste měli možnost jet na stejná místa, neváhejte!

Kromě parků jsme projeli i pár měst, jsou pro mne ale kromě San Franciska na opačném konci škály zajímavosti. Ano, Los Angeles nabízí chodník slávy s hvězdami filmu, hudby a zábavy, slavné Beverly Hills, hvězdárnu Griffith Observatory nebo nedalekou Santa Monicu, kde končí Route 66. Las Vegas dává milovníkům sázení možnost zkusit své hráčské štěstí a k tomu laciný a blýskavý kýč napodobenin evropských staveb nebo kino Sphere, kopulovitou stavbu viditelnou i z vesmíru. Salt Lake City centrum mormonské církve nebo Capitol. Ale to vše stačí vidět jednou. Do San Franciska bych jela klidně potřetí. A opět, jako tentokrát, bych si k tomu nechala zahrát písničku od Scotta McKenzieho:

If you're going to San Francisco

Be sure to wear some flowers in your hair...

Víc se o městech zmiňovat nechci, ale o čem se rozepíšu ráda, je příroda. Vezmu to pěkně popořadě, jak jsme postupně projížděli jednotlivými místy:

Most Golden Gate

1) Panamint Valley

„To nikdy nezapomenete – pohled na jednu i druhou stranu na dlouhou bezútesnou cestu pouští,“ tak údolí charakterizoval Tomáš a měl pravdu. Člověk by tu nechtěl být sám a bez vody.

Někteří účastníci výpravy měli chuť se tu projít. Naskytla se k tomu příležitost, v zádech byla nachystaná auta, která všechny během nedlouhé doby podél silnice nabrala a jelo se dál, směr Údolí smrti.

Panamint Valley

2) Death Valley

Nejteplejší místo na Zemi. Kdysi si tudy zkracovali cestu ti, kdo šli hledat a těžit zlato do kalifornských zlatých pánví. Parta bílých osadníků dala místu jméno podle toho, jaké utrpení zde zažila. Zemřel sice jen jeden starší muž, ale ostatní museli k přežití vynaložit spoustu sil, zabít dobytek a spálit vozy. I dnes jde o zrádné místo, které může zabít. Návštěvníci si myslí, že když jsou v autě a mají mobil, nemůže se jim nic stát. Ale jak varují rangeri – strážci parku – auto se může rozbít a téměř nikde není signál. V případě potíží vás nemusí dlouho nikdo najít. Přesto Death Valley láká každý rok mnoho návštěvníků a má skutečně na co.

Kulturní je Zabriskie Point, vyhlídka, která se dostala do stejnojmenného filmu z roku 1970.

Nejnižším místem, 87 metrů pod hladinou moře, je solná pánev Badwater Basin. Je to zároveň nejnižší bod Severní Ameriky. A prý se tu dají přímo na zemi usmažit vajíčka. Ale zrovna na potvoru nikdo z nás s sebou žádné neměl, abychom to mohli vyzkoušet.

Jsou období, kdy to tu dokonce kvete. Je k tomu potřeba dostatek zimních srážek, správné rozložení dešťů a teplé jarní slunce. Nastává to jen zřídka, ale je to pak nádherná. Američané tomu říkají superbloom (bloom = kvetení). Vůbec tedy nejde o mrtvou krajinu. Ale oproti jiným místům na Zemi tu je život takový intenzivní a zároveň zredukovaný. A víte co, v té místní slané a teplé vodě, kterou někdo nazývá polévkou, žijí i ryby. Je to k nevíře, ale my jsme je viděli na vlastní oči.

Vzali jsme to i přes malířskou paletu. Místo, kde skály hrají barvami. Jo, mít tak čas a ponořit se tu do malování by mohlo být skvělé (ano, s pořádnou zásobou vody, slunečníkem a funkční vysílačkou).

Posádka auta, která neměla v Londýně takové štěstí při přestupu a jela nám naproti z Las Vegas, nás ale kvůli absenci signálu stejně nenašla. Tak se celým údolím jela kochat i z nádherné Dantovy vyhlídky.

Dantova vyhlídka

Malířská paleta

Nejnižší položené místo v Death Valley

3) Grand Canyon

V nabídce byl přechod ze severní na jižní hranu. Neuváženě jsem se napsala mezi zájemce, ale naštěstí uspořádali Tomáš s Hankou včas cestovatelskou přednášku. To mi pomohlo se správně rozhodnout a nejít. Představa, že bych zdržovala celou skupinu (nebo pro mne nedej bože letěl vrtulník jako už pro člena jedné z předchozích výprav), mě děsila. Všechny 22 odvážlivců, kteří se nezalekli, přechod zdolalo ve zdraví, někteří tedy s puchýři a namoženými svaly, ale všichni jistě se silným zážitkem a posílenou vírou v sebe sama. Někteří navíc pokřtěni v řece Colorado.

Ale ani ti, kdo přechod nešli, nezůstali zkrátka. Už samotné pohledy z vyhlídek jsou dechberoucí. A následný program byl jedinečný. V Antelope kaňonu jsem ještě nebyla, znala jsem ho jen z barevných, zářivých fotografií.

Na dně Grand Canyonu u řeky Colorado

Odvážlivci, kteří se vydali přes kaňon pěšky

Pohled z Desert View Point

4) Antelope Canyon

„Ono to opravdu existuje? Já to doteď měla jako spořič obrazovky a nenapadlo mě, že je to reálné místo z naší planety,“ komentovala fotky z antilopího kaňonu moje kamarádka.

Dostat se tam nejdřív vypadalo jako dost složitý úkon, protože jsme museli vyplňovat různé formuláře a zařazovat se do front, ale nakonec jsme se dostali na místo parkování a mohli jsme s naší průvodkyní vyrazit na cestu. Procházeli jsme dost vyprahlou krajinou a míjeli jsme sem tam i kaktusy. Průvodkyně mluvila cestou také o chřestýších, což mě moc zajímalo, ale žádného živého jsem nikde nezahledla.

Blízko vstupu do kaňonu si nás ještě s jiným průvodcem rozdělila na dvě skupiny. Na nás padla výměna průvodkyně za průvodce, ale i ten byl milý. Snažil se dát nám vždy dost času a prostoru v zajímavých částech, abychom si mohli vše nafotit a prohlédnout. Myslela jsem na to, jaké to muselo být, když se na místo mohl vydat kdokoliv chtěl. A natrefit třeba na to, že jste v kaňonu úplně sám.

Nejdřív jsme si říkali, že naše skupina měla trochu smůlu, že vyrážela z hotelu až během dopoledne. Mohli jsme sice déle spát či lenošit nebo si jít zaplavat, ale zase jsme měli obavy, že cesta na slunci nebude úplně příjemná. Nakonec se dala zvládnout a od průvodce jsme zjistili, že jsme naopak přišli v ten nejlepší čas. Skupiny před námi ani po nás, prý nezažijí přímý dopad kuželů slunečních paprsků přímo až na zem v kaňonu. No a to bylo opravdu úchvatné. Aby dodal na dramatickosti pohledů, vířil na některých místech průvodce písek a prach ze země. Ten pak stoupal v kuzelech světla. Průvodce nám také ukázal báječná místa na focení, kde můžete předstírat, že vás do kaňonu spustili mimozemšťani nebo že máte ohromnou moc nad světlem.

Kaňon hrál všemi barvami. Kdo je fotograf tělem i duší, může se do něj vydat se stativem na speciální fotografické prohlídky.

Chtytání světelného paprsku

Antelope Canyon

5) Horseshoe Bend

Když jsem zveřejnila fotky na internetu, dělali si ze mě někteří srandu, že jsem za vyhlídkou Máj putovala až do Ameriky. Ano, i my máme nádherné vyhlídky na řeku. A mám ji od domu skoro za rohem. Jen je scenérie u nás daleko zelenější.

Řeka Colorado se kolem pískovcové skály připomínající koňskou podkovu obtáčí o 270 ° a teče v hloubce přes 300 metrů.

Je to oblíbené místo a vůbec se nedivím. Zrovna jsme chytili západ slunce, tak bylo vše zbarvené do nádherných tónů, ale bylo tu také hodně turistů. Přesto si člověk mohl poodejít kousek stranou a vše si vychutnat ve větším soukromí a snít o nesmrtnosti duše.

Horseshoe Bend při západu slunce

Zapadající slunce krásně zbarvilo všechny skály i skalky

6) National Park Zion

O Zionu jsem při předchozí návštěvě jen slyšela. Ale název byl mezi mormony všudypřítomný. I banka Zions Bank, založená právě mormony, si toto označení zasloužila. A co vlastně Zion znamená? Pochází z hebrejského Sion a jeden z významů je zaslíbené místo. Hlavní kaňon parku (Zion Canyon) jako zaslíbené místo označil především mormonský osadník Issac Behunin, který v kaňonu žil a vnímal jej jako klidné, bezpečné útočiště připomínající Boží království. Současný název parku byl přijat v roce 1919.

A je to opravdu zaslíbené místo? Seděla jsem na vyhlídce do údolí. Nebe s jedním krásným mráčkem, kolem dost vysoké hory, spousta zeleně, mezi horami zelené údolí s řekou uprostřed. Koupala jsem se v řece, kde sem tam prošel někdo po mostu, ale jinak to bylo krásné klidné místo s výhledem zase na zeleň a hory. Obdivovala jsem pod skalním převísem plačící skálu. Voda prosakuje porézním pískovcem, dokud nenarazí na nepropustnou vrstvu břidlice, po které stéká ven a vypadá jako pláč. Roste tu díky tomu zeleň nazývaná visutou zahradou. Na konci parku jsem se brodila přímo řekou. Mám ještě pokračovat, nebo už věříte, že místo dostalo ten nejlepší název, jaký mohlo?

Brodění vodou

Plačící skála

NP Zion – pohled do údolí

7) Bryce Canyon National Park

„Ty jo!“ „Wou“ „No tvl.“ „To je pecka.“

Bylo úsměvné poslouchat výroky přichozích, když poprvé pohlédli na Bryce kaňon. Každý samozřejmě zvolil slova dle své náтуры a věku, ale neohromen nezůstal nikdo.

V Bryce kaňonu jsme všichni zažili západ slunce, a kdo si přivstal, mohl upřeně sledovat horizont a silou vůle pomáhat sluníčku, aby

Bryce Canyon při východu slunce

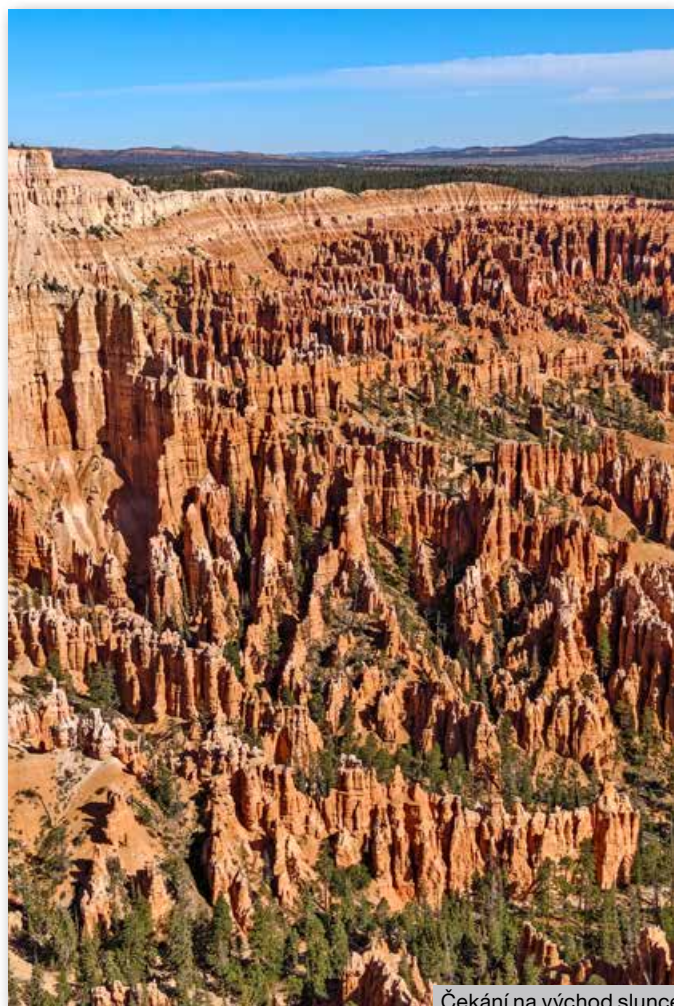
i tentokrát vyšlo. Opakující se zázrak se povedl a paprsky slunce postupně rozzářily jednotlivá patra kaňonu. Ani jsem nevěděla, na kterou stranu se mám dívat dřív.

Pohled na kaňon mi připomínal pohled na nějaké divadlo plné pohádkových červenobílých bytostí různých tvarů a velikostí.

A zajít dolů mezi jednotlivé skalní útvary bylo jako jít do galerie pod širým nebem plné expresivního umění.

Bryce Canyon

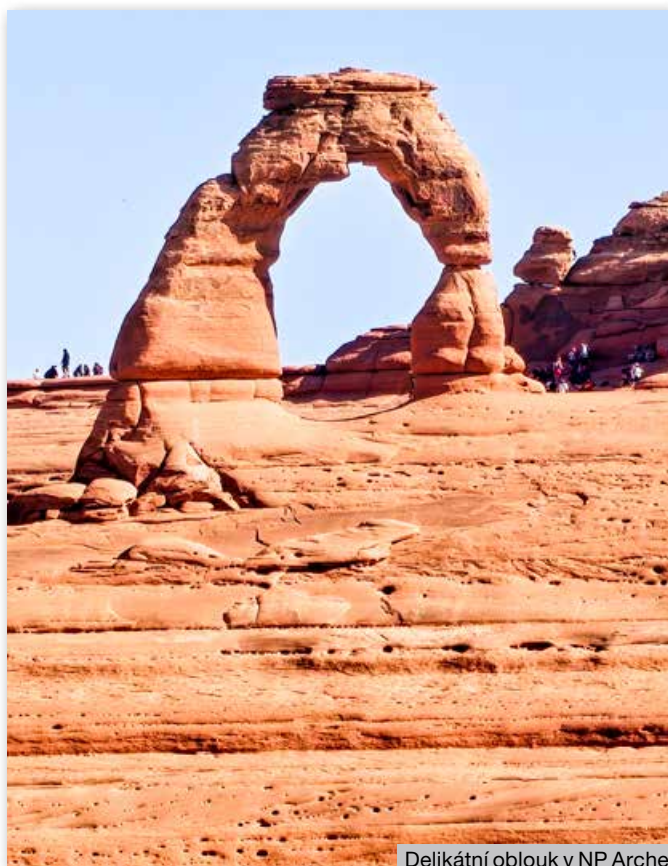
Čekání na východ slunce

8) Arches National Park

Arches neboli oblouky. Název je dost trefný. Jde totiž o místo, kde skalních oblouků, oken a mostů najdete nejvíc na Zemi. Údaje se liší, ale více než 1 800 jich bude určitě. K tomu, aby vznikly, byly potřeba extrémní teploty, rozsáhlá podpovrchová silná vrstva soli vzniklá díky pravěkému moři, voda, led a čas.

Spisovatel Edward Abbey poté, co tu pracoval jeden rok jako ranger, o parku napsal, že jeho vyprahlá krajina je „obnažená, jednotvárná, strohá a prostá jako model povrchu Měsíce“. Je to holá pouštní pláň, ze které se ale zvedají úžasné a roztodivné skalní monolity červených nebo zlatavých barev.

Nejdelší Landscape Arch překlenuje vzdálenost 91 metrů. Je dost křehký, takže ho už návštěvníkům dovolí pozorovat jen zdálky. Již před třiceti lety říkali, že může kdykoliv spadnout. Zatím našťastí drží. Dvojitý oblouk (Double Arch), to jsou dva oblouky rozebíhající se z jednoho místa do dvou stran, balancující skála (Balanced Rock) je viklan, který stojí na kamenném sloupu nebo třeba delikátní oblouk (Delicate Arch) se stal symbolem státu Utah. Každý by si tu našel ten svůj oblíbený oblouk.

Delikátní oblouk v NP Arches

Double arch

Landscape arch

9) Grand Teton National Park

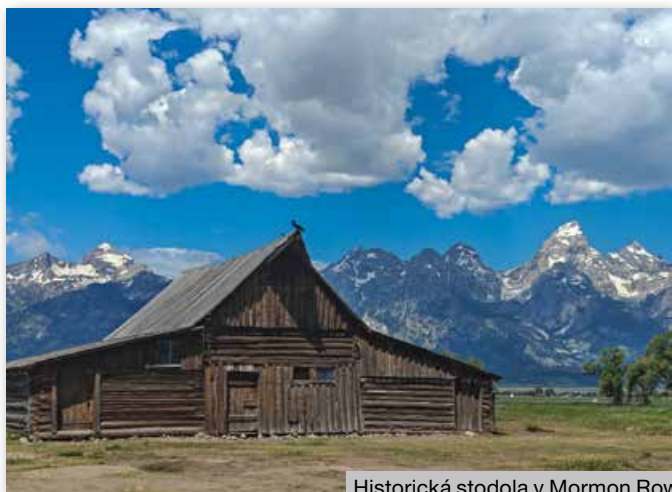
Velká prsa jako název parku, no koho by to napadlo? Název pohoří Les Trois Tétons (Tři řadry) dali oblasti průzkumníci mluvící francouzsky na počátku 19. století. Nejvyšší hora byla pojmenována Grand Teton. Hoře jméno zůstalo, dostal ho po ní i park, ale pohoří se aktuálně jmenuje Teton Range.

A místní indiánský kmen Šošonů nazýval horu Teewinot, což v překladu znamená „mnoho vrcholů“ nebo „hroty“.

Když se v údolí Jackson Hole rozhlédnete, vidíte kolem sebe opravdu trčet samé hroty a z toho byl v historii i dnes kde kdo paf. Skoro všichni z naší výpravy si ale pomysleli: „To je pohled jak ze Švýcarska“.

Báječné koupání v Grand Teton

Historická stodola v Mormon Row

Návštěvníci si jak diví fotí staré dřevěné stodoly v části zvané Mormon Row, kterou založili mormonští přistěhovalci z Idaha v 90. letech 19. století. Ano, taky jsem si je vyfotila, ale já byla jak divá z krásných motýlů, výhledů a jezer, ve kterých bylo naprosto báječné koupání opět s vyhlídkou na hroty kolem.

10) Yellowstone National Park

V Yellowstone jsme strávili dva dny a zdaleka jsme neviděli všechno. Je rozlehlý a skrývá opravdové přírodní poklady: vřídla, bahenní sopky, rozkvetlé louky, husté lesy, zkamenělé stromy a další.

Je plný divoké zvěře, takže jsme zažili setkání s kojotem, hnědým medvědem, mámou a mládětem černého medvěda, losem, různorodým hmyzem, užovkou západní a hlavně bizony. Někteří šťastlivci vezli domů i zásoby bizoních chlupů.

Nejznámější a nejdéle pojmenovaný gejzír v parku Old Faithful se nechtěl nechat zahanbit a tak dle predikce opravdu vytryskl za naší přítomnosti a prý zrovna výš než při minulé Tomášově návštěvě.

Yellowstone je ale gejzírů plný. Kdo má rád naši lokalitu SOOS u Františkových Lázní a nevadí mu smrad zkažených vajíček, ten by byl v parku jak v sedmém nebi. Takže já byla. Mám tu zvláštní krajinu s vývěry a bubláním ráda. Přijde mi taková mystická.

Park má i svůj Grand Canyon, kterým se valí divoká řeka. Když jsme stáli na vyhlídce nad vodopádem, cítila jsem tak obrovský respekt a mrazení!

Zážitek bylo pozorovat Dračí jeskyni (Dragon's Mouth Spring – Pramen dračí tlamy). Název vznikl asi snadno. Z otvoru ve skále totiž s hluchým burácením a duněním tryská vařící voda a valí se hustá šedá pára. Navíc tlakové bubliny horkých plynů a páry explodují uvnitř podzemní dutiny a vytvářejí ozvěnu znějící jako zvířecí řev.

No, a protože mě doma děti překřtily na Mamuta, někdy i Mamutku, tak musím zmínit vlastně mé místo. Tedy Mammoth Hot Springs, unikátní bílé travertinové terasy a kaskády, které tvoří na minerály bohatá vyvěrající voda.

Yellowstone hrál v některých místech všemi barvami

Mammoth Hot Springs

Někdy bylo setkání se zvířaty hodně blízké

Old Faithful

11) Yosemite National Park

Bratr Pavla Proška, hlavního řidiče z našeho auta, který žije v USA a na chvíli se k naší výpravě přidal, nám při loučení na konci Yellowstonekého parku říkal o Yosemite: „To nebudete vědět, kam dřív čučet.“

Bohužel byl před návštěvou parku noční přejezd a já byla zcela vyřízená. Nepatřím totiž k lidem, kteří by byli schopni usnout za jakýchkoliv podmínek. Neubránila jsem se chvílemi myšlenkám na to, že se spánková deprivace používá k mučení. A zároveň musím smeknout před řidiči, kteří nejenže se střídali celou noc a často nespali ani ve chvílích, kdy neřídili, ale i celý druhý den museli nejen fungovat, ale zase i řídit.

Na chvíli mě probralo koupání v nádherném jezeře Tenata Lake, ale osvěžující efekt nevydržel moc dlouho.

Ze dne v parku toho tedy moc nemám, přestože je krásný. Známy je vrchol El Capitan, tak ten jsem zaznamenala aspoň jedním okem. Ale zatímco někteří šli k vodopádům, já jsem si šla ustlat na chvíli do trávy.

Mám naplánováno si park aspoň užít díky detektivnímu seriálu Živel (Untamed), který se právě tady odehrává. Zatím se to daří náramně.

Yosemite National Park

Jezero skýtající osvěžení

12) Sequoia National Park

Setkání s nejobjímavějším organismem na planetě, to nabízí Sequoia National Park. General Sherman je největší sekvojovec obrovský, je starý asi 2300–2700 let a dosahuje výšky 83,8 m. Nejvyšší strom světa roste jinde, v národním parku Redwood v Kalifornii. Jmenuje se Hyperion a jde o 115,92 metrů vysokou sekvoj vždyzelenou.

Moc jsem se těšila a byla jsem zvědavá, jaké to je v lese takových obřů. Jsou to opravdu impozantní stromy. Mohli jsme si mezi nimi

Pozůstatky požáru

udělat i procházku. A co bylo báječné, vyšlápli jsme si na vysokou skálu s nádhernou vyhlídkou do všech stran.

Projžděli jsme kolem spálených stromů. Požáry paradoxně sekvojovce potřebují. Proč?

Šišky sekvojovce jsou pevně zavřené pryskyřicí a na stromě mohou vydržet zelené i desítky let. Horko z mírného požáru pryskyřici roztaví, šišky se rozevrou a uvolní tisíce semen najednou. Požár spálí povrchovou vrstvu jehličí a spadaného materiálu. Vzniklá vrstva popela je bohatá na živiny a semena dopadnou přímo na obnaženou minerální půdu, kde mají šanci zakořenit. Oheň navíc vyčistí podrost a zahubí rychle rostoucí konkurenční dřeviny a stromy, které by mladým semenáčkům stínily a ubíraly vodu a živiny.

Stromy jsou chráněny silnou, měkkou a vláknitou kůrou, která neobsahuje pryskyřici a funguje jako účinná tepelná izolace, aby jim požáry neublížily. Spodní větve starých stromů často odumírají a odpadávají, takže plameny pozemního ohně málokdy dosáhnou až do koruny stromu.

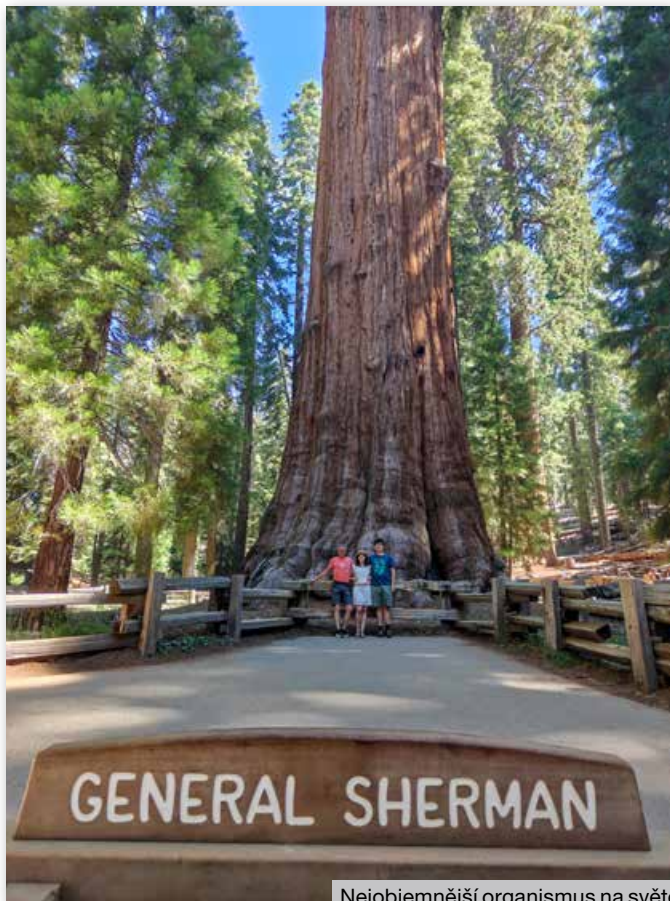
Ale ničivé lesní požáry, jejichž intenzita roste kvůli změnám klimatu a hromadění suchého materiálu v lesích, zabíjejí i tisícileté stromy. Při rozsáhlých požárech v letech 2020 a 2021 zemřela až pětina celkové přirozené populace dospělých sekvojovců. Obětí se stal mimo jiné i strom známý jako Král Artuš.

13) Rypouši severní

Abych vše nezakončila tak neradostně, zmíním ještě jedno úžasné pozorování cestou po pobřeží ze San Francisca zpátky do Los Angeles.

Na pláži se tam vyvalovali rypouši severní. Působili jako líná zvířata, ale lenošení si dovolují jen dva až tři týdny v roce, kdy se jim mění srst a oni kvůli tomu připlouvají na břeh. Jinak jsou tito mořští savci velmi aktivní lovci a tráví 80 až 90 procent času pod vodou. A vypadá to, že nepotřebují moc spát. Budu se k nim někdy muset vypravit na rady, jak to dělají.

Všechny báječné zážitky (a to včetně toho, že jsem uletěla zbytky rodiny správným letadlem) určitě nezůstanou zapomenuty! Tomáš i obě Hanky si zaslouhují velikou poklonu za to, jak všechno naplánovali a zařídili! Děkujeme za další báječný zájezd.

Nejobemnější organismus na světě

Samec rypouše severního

Skupina rypoušů severních odpočívající na břehu

Mensa World Journal

From the ExComm – Pyramid of Volunteers

Robin Crawford, předsedkyně Mensy International. Převzato z Mensa World Journal, č. 164, 9/26.

The biggest thing on everyone's minds is the upcoming IBD+ meeting in October. The volunteer organising committee in Bucharest has outdone themselves with putting together a celebration of Mensa's 80th anniversary with many, many enticing tours, activities, workshops, and opportunities for Mensans to revel in all that makes Mensa great. My only complaint is that the organisers have scheduled many of these fun opportunities during the IBD meeting times and I won't be able to participate.

A Pyramid of Volunteers

It takes a lot of work to make the Mensa experience as good as it is, and even more work to expand and improve that experience. It's well-known that most of that work is done by volunteers. Mensa would not

be Mensa without them. While it's true that a few of the larger Mensas also have some paid staff doing some of the work, most everything is done by volunteers, especially in the smaller national Mensas.

It's the same at the international level; the office has two or three

paid staff members, and absolutely everything else it takes to serve ~150,000 members around the world is done by volunteers. Looking over the list of all the elected and appointed volunteers, including committee members, I see that Mensa International depends on a total of 84 members whose volunteer efforts are spread across 27 different roles. Just 84 volunteers serve 150,000 members!

Consider how many volunteers work for a given national Mensa as compared to how many members there are in total. I'd wager the volunteer-to-member ratio is much better. Why?

Research has shown that people, whether paid or unpaid, need a clear understanding of the purpose of their work and how it benefits the organisation and their personal lives. Without the sense of purpose, motivation withers. Without motivation, volunteers choose to donate their time and energy in other directions that do have clear purposes and benefits they can see. My guess is that probably people volunteer mainly because they want to contribute in ways that directly affect their Mensa experience, which means at the local or national level.

To most members, however, other than the Mensa World Journal each month, Mensa International doesn't seem to offer much that they experience directly. For most of my Mensa life, I've thought of Mensa as a hierarchical pyramid, with Mensa International at the top, dictating to the national Mensas and members. Now that I've been "on the inside" for a while, I realise I was completely wrong. Mensa is a broad, but inverted pyramid, with Mensa International at the base — enabling, serving, and supporting everyone else.

What DOES Mensa International do?

- Establishes and enforces the baseline requirements for membership, governance structure, and fair treatment so the Mensa experience has continuity, regardless of where a member travels or lives.
- Unifies, safeguards, promotes Mensa's brand, image, and experience for the benefit of all members and for NMs' growth and development.
- Provides structure, service, support, and guidance to national Mensas and international volunteers, who in turn, carry out Mensa's mission and provide service to members.

- Facilitates communication and exchange of ideas between national Mensas and volunteers.
- Negotiates with outside companies on behalf of all Mensas for better bulk deals and licensing agreements.
- Provides membership services to Direct International Members who join despite not living in a country with an established Mensa.
- Expands Mensa to countries where no national Mensa exists.
- Facilitates cross-national member verification, necessary for I-SIGs, SIGHT, membership transfers between countries, online forums, event registrations, etc.
- Maintains several online platforms for members of any Mensa to connect with each other and for the public to learn more about Mensa in general.
- Promotes international, national, and regional gatherings, foundations, community service projects, and achievements to members all around the world.

Mensa's purposes are to identify and foster human intelligence for the benefit of humanity; to encourage research into the nature, characteristics, and uses of intelligence; and to provide a stimulating intellectual and social environment for its members. Mensa International does all of that, just in ways most members never think about.

If purpose is what sustains volunteers, then the least the rest of us can do is make that purpose visible — by knowing what Mensa International actually does and saying so. Consider this column my attempt.

Next month marks the 80th anniversary of this improbable organisation, made up of brilliant, quirky, opinionated, and diverse people. Eighty years of volunteers quietly choosing to do the unglamorous work necessary to hold up a pyramid with thousands and thousands of gifted people standing on it.

Inviting Nominations for National Elections 2027

Mezinárodní volební komise. Převzato z Mensa World Journal, č. 164, 9/26.

In accordance with Article X of the Constitution of Mensa, the International Election Committee (IEC) invites registration of Candidates and nominations for the following internationally elected offices:

- International Chairman
- International Director-Administration
- International Director-Development
- International Treasurer

Registration of Candidates

Candidates for the 2027 Election must personally register their interest in being nominated for a specific position and must secure at least one nomination as detailed in the nomination process below to be permitted to stand in the election. Eligible members may register their interest in being nominated by completing the Registration Form and submitting their documentation.

Eligibility criteria and instructions for registration may be obtained from the IEC at iec@mensa.org. The closing date for registration of Candidates is 23:59 UTC on 4th January 2027.

Nomination Process

After registration closes, the candidates seeking nomination will be verified by the IEC. After the verification process has been completed, a list of all candidates available for nomination will be published in appropriate channels and available via email from the IEC at iec@mensa.org. Nominations may be lodged for any or all positions by

National Mensa Groups or by petition from members. The closing date for all nominations is 23:59 UTC on 1st February 2027.

Instructions for submission of nominations can be obtained from the IEC at iec@mensa.org.

Nomination by National Mensa Committees

National Mensa Committees may nominate a registered candidate or a slate of candidates for any or all offices by submitting the name(s) of such registered candidate(s). A national Mensa group may nominate more than one individual for each office. Instructions for the Nomination process will be provided to National Mensa Committees with the list of verified Candidates.

Nomination by members

Members may nominate a registered potential candidate or a slate of candidates for any or all offices by submitting:

1. The name(s) of such registered candidate(s);
2. A petition signed by at least 100 members who are in good standing as of 1st January, 2027;
3. Verification of such good standing.

Contact the IEC at iec@mensa.org for all enquiries regarding the election including registration and nomination. If a communication requires confidentiality use the address iec-chair@mensa.org.

CO VŠE OVLIVŇUJE PORODNOST? PROČ (NE)MÍT VÍC DĚTÍ?

Vladimír Kutálek

Neustále na nás proudí články a příspěvky na téma porodnost – především o tom, jak klesá. Porodnost finančně ovlivňuje danou rodinu i státní důchodový systém. Pojďme se na ni podívat věcně, s důrazem na spíše méně známé informace včetně odhalení nejčastěji skloňovaných důvodů či mýtů jako Husákovy děti.

Jak efektivně navýšit porodnost? Za mě stačí vrátit se ke křesťanským hodnotám a je to. Tedy žádný sex bez cíle zplodit dítě. Žádné manželství pro neplodné páry (nejen z důvodu věku). A samozřejmě zákaz potratů (i když lze očekávat, že by po zákazu sice počet oficiálních potratů klesl, ale reálný počet potratů by stoupl), vrácení se k trestu za znásilnění ve formě manželství, zákaz trvalé antikoncepce, a když ne zákaz dočasné antikoncepce, tak alespoň zavedení vysoké spotřební daně pro dočasnou antikoncepci, třeba 1 000 Kč za kondom/tabletku. Osobně doufám, že tato opatření nikdo nikdy už zpět nezavede...

Stručný úvod, proč nerodit víc dětí: Lidí je na světě cca 8,2 miliard, což překračuje mnohé odhady dlouhodobě udržitelného počtu lidí (2,5–3,4 miliard) a blíží se k maximální nosnosti Země (11,7–12,4 miliard), které bychom měli dosáhnout odhadem mezi lety 2067 a 2076. V souvislosti s tím poroste cena zdrojů, které nosnost Země limitují – nejvíce se skloňuje kombinace energie, potravy, vody, půdy a biodiverzity.

Porodnost klesá. Ano. Ale nenechme se vystrašit různými pro efekt dělanými grafy, jak je to hrozné. Dívejme se na rozumně dělané grafy v delším časovém horizontu jako například mensa.click/1ph, kde máte vývoj porodnosti od roku 1806 do roku 2024. A k tomu si představte údaj z roku 2025: „Podle ministra práce a sociálních věcí Aleše Juchelky se v roce 2025 narodilo 75 tisíc dětí“. Odfiltrujme výrazy jako „padá jako kámen“ apod. Prostě klesá. Klesá už mnoho desítek let s různými opakujícími se výkyvy. Klesá víceméně po celé Zemi. Např. údaje z roku 2024 pro mnoho různých zemí: mensa.click/1pi. A pokud mi dovolíte odhadovat vývoj, bude klesat dál.

A protože klesá po celé Zemi, oslabuje to argumenty pro nějaké české zázračné řešení. Nejčastěji bývá skloňovaný široce rozšířený mýtus tzv. Husákových dětí, resp. přetrvávající mýtus „poručíme větru, dešti“ a zvýšíme porodnost. Řádné vysvětlení tohoto mýtu je delší, odkážu vás na výborné české video na YouTube: mensa.click/1pj. Pokud vám stačí stručné vysvětlení, tak tady je: během první světové války byl propad porodnosti (muži na vojnu, ženy doma), který se regresí k průměru změnil v nárůst poválečné porodnosti a tento nárůst měl samozřejmě značný vliv v generačních intervalech v následujících letech, včetně tzv. Husákových dětí.

Státní důchodový systém jako důvod?

Nejčastější důvod, proč ovlivňovat porodnost, odkazuje na státní důchodový systém v ČR. Ano, pravda, systém nereálně založený na stále se zvyšujícím počtu lidí bude s klesající porodností fungovat hůře a hůře. Stejně jako jakýkoliv jiný Ponzioho systém.

Státní Ponzioho systém má nicméně tu výhodu, že na rozdíl od soukromých Ponzioho systémů je účast v pyramidové hře povinná, může za chodu měnit (čti zhoršovat) podmínky, rušit sliby, hrát si s inflací, věkem a způsobem výpočtu. Takže státní důchodový systém tu spíše bude stále, jen čím dál horší a horší. Ale s dovoláním to je problém státního důchodového systému, ne porodnosti. Státní důchodový systém bude mít problém tak či tak, protože dřív či později dosáhneme maximální kapacity Země a poměr pracujících k nepracujícím se tomu tak či onak bude muset přizpůsobit. Ať už si myslíte, že to bude 12 miliard, 100 miliard nebo miliardy dvě.

Pokud si potrpíte na velmi vzdálenou nejistou budoucnost, můžete započítat i kapacitu Marsu a věřit v nízké náklady na osidlování a přemístění lidí. V každém případě se ale dřív či později bude muset počet lidí stabilizovat, pracující budou muset vydělat na dlouho studující (ze zákona máme čím dál delší povinnou docházku a čím dál víc oborů ze zákona vyžaduje střední, vysokou, certifikace, školení, přezkušování), důchodce a churavější. Počet lidí bude muset být maximálně stejný, nebo kvůli prodlužujícímu se věku dožití spíše.

Myslíte si, že takové podmínky ustojí státní Ponzioho systém, který nemá zpětnou vazbu od klientů, protože je povinný, který nemá stabilizační zpětnou vazbu např. ve formě úpravy výše důchodů všem důchodcům dle aktuálních příjmů a který je zdrojem populistických bodů politikům? Který je navíc gordickým uzlem, dortem kočičky a pejska, který neřeší jen důchody, ale máme v něm všemožné politiky na vše (nemocenská, mateřská, rodičovská, dlouhodobá pracovní neschopnost – invalidita, přerozdělování mezi bohatými a chudými, pohlavní diskriminaci). Takže porodnost není problém státního důchodového systému, státní důchodový systém má problém sám se sebou, jedinou otázkou je kdy, kdy narazí na limity počtu obyvatel.

Fungují pobídky?

A jaké mají politici možnosti porodnost ovlivnit? A budou fungovat? V tom videu o Husákových dětech se dozvíte, že nějak moc nefungovaly ani za sociku. Samozřejmě každá pobídka nějak funguje. Někomu pomůže, někdo má dítě dřív, ale aby pak už dítě neměl. Z dlouhodobých statistik ovšem bylo takové snažení k... doplňte sami. Někdy takové státní vlivy zafungovaly, ale s vedlejšími efekty, např. dřívější snaha Číny snížit porodnost (tzv. politika jednoho dítěte) měla vliv na poměr holek a kluků.

Naši čeští politici se předhánějí v tom, jak zavedou nějaké to vlastní školovné a zruší nějaké to opoziční školovné. Koho tak mohou tyto pobídky zásadně přesvědčit? Dítě si pořizujete na min. 18 let, nejsem si vědom žádné prorodinné politiky, která by vydržela aspoň

19 let (život dítěte od početí), natož 29 let (věk ukončení doby studia postgraduálu bez přerušení), natož abyste měli jistotu, že od početí vašeho dítěte daná politika tak dlouho ještě vydrží. V realitě tyhle programy mají často trvání nižších násobků volebních období:

- Dnešní (pra)rodiče spoléhali na přídatky na děti, které pak zásadně omezili a navázali na příjem, což mimo jiné znamená, že je pro všechny snížili o ztrátu času spojeného s vyřízením.
- Státní podpora stavebního spoření, používaná často jako spoření pro děti, byla několikrát snížena i pro starší smlouvy, i v době, kdy je člověk uvázan.
- Státní podpora penzijka byla několikrát měněna a důchodcům zcela zrušena i v době vázání. Pokus současné vlády to napravit je jen získání politických bodů levně. Většina lidí, kteří logicky zareagovali na zrušení státní podpory snížením příspěvku, z nápravy vládou nic nedostanou. Opět to byl způsob, jak prarodiče pomohli svým dětem, umožněním spoření na jejich rodné číslo.
- Školkové bylo zavedeno, pak zrušeno, bude znovu zavedeno v roce 2027.
- Sleva na manžela má dlouhou historii od roku 1992, přispívá nepřímo k uspořádání rodiny, kde žena doma a muž na plný úvazek v práci (viz [mensa.click/1pk](#)), ale i ta mnohé rodiče nedávno zklamala, protože byla z roku na rok osekána na tři roky věku dítěte.

A když tyto pobídky ovlivní, kdy má daný pár dítě, s vysokou pravděpodobností neovlivní, kolik dětí bude celkově mít. A k vlastnímu zamyšlení nechám pro vás otázku: Budou tyto pobídky fungovat na celou populaci stejně, nebo to pro některé bude mít větší význam než pro jiné, s dlouhodobými důsledky do dalších generací?

Důvod mít děti?

Navíc – vážně chceme, aby lidé měli děti kvůli důchodovému systému a pobídkám? Není to poněkud nevhodný důvod mít děti? Když už ponecháme stránku morální, tak jaké to je vůči těm dětem, které vytvoříme, aby bylo na důchody? Dalším důvodem uváděným po státním důchodovém systému bývá, aby se o nás ve stáří někdo postaral. Takže milé děti, vytvořili jsme si vás, abyste nám na oplátku ve stáří dělali sluhu či dle některých rovnou otroky.

Aby nedošlo k mýlce, mít děti považují za dobré. Ale důvodem pro mě není stát, důchod, pečovatelská síla, ani různé dočasné finanční pobídky. Děti jsou radost, nastavují vám zrcadlo, vrací vás do vašeho dětství, odzbrojují svou upřímností, kreativitou. Posouvají vás v diplomacii, hledání společného řešení. Téměř každý den hledáte způsob, jak jim pomoci, jak prokličkovat mezi zákony, které vám nepomáhají, spíše naopak házejí klacky pod nohy. Asi nejhorší jsou zákony, které vás mají ochraňovat, a v realitě zvyšují diskriminaci. Prostě děti máme a ony mají nás. A v neposlední řadě díky více dětem s vyšší pravděpodobností budeme mít vnoučata, s o něco menšími nároky na nás.

Jaké jsou možné důvody poklesu porodnosti?

Hledají se viníci klesající porodnosti. Na každém důvodu něco je, i když často ne úplně to, co je všeobecně známé. Zaměřím se především na finanční důvody, ale pro úplnost stručně zmíním i nefinanční.

„Za to může **nedostupné bydlení**“. Bydlení nikdy nebylo dostupné pro všechny. Zeptejte se svých rodičů, nebo spíš prarodičů, kteří prožili zakládání rodiny v socialismu. Jejich odpovědi se budou lišit, jestli byli problematičtí, nebo jen konformní s režimem (jak moc v něm uměli chodit) nebo dokonce byli nející komunističtí pohlaváři. A pak se podívejte do statistik, jak klesá počet lidí na byt: dle sčítání lidí 2021 opět narostly jednočlenné domácnosti, je jich už 40 %. A především, jak zákony zvyšují nedostupnost bydlení. Jak rostou minimální požadavky na byt, které vám milostivě úřady povolí postavit. Jak rostou požadavky na rekonstrukce. Jak rostou různorodé daně a povinnosti z bytu. Jak roste zdržení na stavebním úřadě, dle zákona mají měsíc, reálně se čeká na první reakce v průměru 9 měsíců po tzv. digitalizaci stavebních úřadů (čekání si převedte na náklady na nájemné, náklady na úroky z hypoték, jak u sebe, tak u developerů).

A v neposlední řadě, jaká je ochrana nájemníků – takže někteří vlastníci raději nechají byt pro děti nevydělávající nájemné než riskovat jeho poškození a k tomu navíc náklady na spotřebovanou vodu, elektřinu, plyn a další služby, když za ně nájemce nezaplatí.

Poznamenejme i nefinanční důsledek menšího počtu lidí na byt, zvláště po delší dobu a zvláště u těch jednočlenných – snižuje schopnost dělání kompromisů. A to je dle mě důležitá vlastnost pro delší společné bydlení v páru, zvláště pak páru s dítětem nebo dětmi. Single se nemusí nikomu přizpůsobovat, dělat kompromisy. Najít tu správnou míru vymezení svých hranic a současně akceptování hranic druhého a řešení konfliktů, prioritizace požadavků, je dle mě jedna z nejdůležitějších schopností pro dlouhodobé žití a většině lidí trvá roky se ji (znovu) naučit, především těm, kteří byli jedináčci nebo delší dobu žili sami. A máme tu zesilující kladnou zpětnou vazbu, vyšší počet jedináčků v další generaci jim komplikuje přizpůsobení se partnerovi, popř. dětem. Naopak každodenní dlouholetý trénink dětí sourozenci má určitý vliv, který se podle mě následně hodí, když člověk chce být s někým v páru.

Vliv na porodnost bude mít i **přechod z patriarchální společnosti** do rovné. Bohužel dnes jsme možná v té nejhorší fázi. Ženy, ale i muži se potýkají s následky jak setrvačnosti kdysi patriarchální společnosti, jako jsou stereotypy, ale i setrvačnost statistik a zákonů, tak s následky „ochrany“ v zaměstnání a věcných rozhodnutích z důvodu aktuálních podmínek. Máme zákonem nařízeno hodnotit ženy a muže stejně, i tam, kde to nedává smysl, jako v pojištění nebo v zaměstnání ([mensa.click/1pl](#)).

Např. dle knihy Sobecké důvody, proč mít více dětí ([mensa.click/1pm](#)) rostou **časové náklady** péče o dítě (viz strana 26 knihy): Matky v domácnosti místo 11 hodin týdně v roce 1975 o dítě pečují 17 hodin v roce 2000. Pracující matky navýšily péči z 6 na 11 hodin (stejně jako kdysi matky v domácnosti). Moderní otcové se starají podobně jako matky v šedesátých letech. Čas strávený s dětmi vytlačuje partnerský čas a odrazuje od (dalších) dětí.

Lidé spotřebovávají víc času s dětmi, přitom máme technické prostředky (pračka, myčka, kalhotkové/jednorázové pleny, internet – obecně odpovědi na dětské i naše otázky, nebo třeba vzdělání hojně zdarma nebo za relativně nízké peníze oproti soukromým lekcím: Khan Academy, Coursera, Udacity, MIT OpenCourseWare, edX, Seduo, Duolingo), o kterých se našim (pra)rodičům ani nesnilo.

Ale dle knihy trávíme čas tak, že děti mnoho druhů péče ani neocení (logistika dětí, zařízení, požívání věcí pro děti), a naopak postrádají čas plné pozornosti s rodiči. V dlouhodobém horizontu na výzkumech jednovaječných, dvojvaječných a adoptovaných dětí autor knihy ukazuje, že mnohé důležité vlastnosti dětí výchova prakticky neovlivňuje, důležité jsou drtivě „jen“ naše geny. A samozřejmě časové náklady dítěte ovlivňují příjmy rodiny, únavu a tím odrazují od (dalších) dětí.

Ale pak je tu také více požadavků byrokracie. V bytě, ve kterém vaši (pra)prarodiče bydleli, by vás dnes OSPOD často nenechal bydlet a vás by umístili do dětského domova. Jedním z důvodů časové náročnosti je kontraproduktivní snaha okolí o bezpečnost dítěte na úkor jeho samostatnosti. Mnoho lidí si stěžuje, jak děti nechodí po venku, jak je to hrozné. Realita? Zkuste pustit ve věku, jakém jste chodili po venku vy, své dítě ven. Každou chvíli ho zastaví nějaký dospělý a má obavy, jak to, že je samo venku. Když dítě chtělo jít samo a já s velkým rozestupem za ním, naučilo se málem místo pozdravu říkat „můj rodič je za mnou“. Někteří chtějí pomoci, nenechají si vymluvit doprovázení, jiní jsou agresivní, vyhrožují zavolat policii, nebo i zadržít dítě, které jede do školy samo, a vyžadují, aby si ho rodiče vyzvedli. Řeknete dítěti, aby na vás počkal u východu z knihovny a než vystojíte krátkou frontu, je kolem dítěte kroužek dospělých a jeden dospělý už šel k přepážce nahlásit „opuštěné“ dítě... Pokud nestačí zkušenosti nás a známých, ve zmíněné knize najdete další názor na straně 34.

Představa o **finančních nákladech na dítě** roste a tyto představy opět odrazují od (dalších) dětí. Různé články se předhánějí v tom, kdo uvede vyšší částku, kolik stojí jedno dítě na přímých nákladech i ušlém příjmu. Přitom naše generace pořízuje technologie za

výrazně nižší částky než generace (pra)rodičů, např. čtvercové plínky bez automatické pračky versus moderní kalhotkové, případně jednorázové. Jako finanční poradce konstatuji, že náklady na dítě se mezi rodinami mých klientů liší i o řád nebo dva.

Naši (pra)rodiče měli víc dětí a bylo obvyklé, že se oblečení dědilo (i přes různá pohlaví), opravovalo, skvrna ho nevyřadila z používání atd. Každé další dítě tak bylo levnější. V dnešní době dítě může stát i méně jako kdysi, viz [mensa.click/1ho](#), pokud si rodiče srovnají priority, co dává smysl pořizovat, a co moc ne, nebo je dokonce kontraproduktivní (jako bezvadné oblečení, i když dítě chce jít na hřiště). Nezapomeňte, že naučit dítě skromnosti, i když máte na víc, vám i dítěti umožní připravit se, jak zvládat případný pokles příjmů v budoucnosti, např. právě s vašimi vnučaty nebo třeba na začátku podnikání. Nebo díky úsporám za věci běžné spotřeby jako oblečení, hračky, se vám podaří víc investovat a mít tak na část bytu, až ho budou potřebovat.

Místo ve školce – Na jedné straně všechny drtíme daněmi (nedávno daň z internetových přijímačů, která pravděpodobně bude začátkem roku 2027 zrušena), na druhé straně umístit dítě do školky je věcí náhody, štěstí – rozhodně se špatně kombinuje s hledáním práce. A máme tu jako v čase regulovaných nájmů dvě kasty lidí – ti, kteří získají dotované místo ve školce a logicky ho v průběhu roku nepustí (dokonce ho nepustí, a ani nemohou pustit, ani když je dítě v domácím vzdělávání, stále musí školka držet místo pro návrat do denní docházky) a ti, kteří platí o to dražší komerční školku. Samozřejmě pro nízkopříjmové výdělky tato varianta často ekonomicky vůbec nevychází. Podobná situace je částečně se školou.

Máme i plno nefinančních důvodů, pokusím se je stručněji popsat:

„Za to může ta **dnešní mládež**, chovají se nezodpovědně, odkládají dítě, nechťejí děti, jsou sobci.“ Snad každá generace říká o té následující, jak je horší. Dle mě nejsou horší, jen jsou jiní. To, co jedna generace má špatně, přehlíží a všímá si jiných věcí, které jiná generace má jinak, možná hůř.

Pokud bych měl nějak generalizovat dnešní mládež, tak jsou zodpovědnější, uvážlivější – o čemž svědčí statistiky ztráty panictví/panenství v pozdějších letech, klesající promiskuita, klesající počty nechtěných dětí oproti předchozím generacím. Ale i zvyšující se počet tzv. incelů (zkratka anglického involuntary celibate, česky „nedobrovolný celibát“, označení pro člověka – nejčastěji mladého muže – který chce mít sexuální či romantické vztahy, ale nedokáže je navázat).

Mnohé ženy si stěžují na **porodnické násilí**. Taky roste počet porodů císařem. Komplexní tematika, stručně je z hlediska odpovědnosti lékaře lepší dělat úkon, než ho nedělat – bohužel i nelegálně, bez souhlasu. Ještě donedávna lékaři zakazovali mít děti po dvou císařích. Některé si další riziko podobných zkušeností nechají ujít i s dalším dítětem, pro jiné je to jeden důvod, proč rodit doma. Liga lidských práv má plné ruce práce. Za nevydařený porod doma můžete dostat podmínku: [mensa.click/1pn](#). Zdá se, že čím víc klesá porodnost, tím víc je společnost háklivá na úmrtí dětí, např. trestní oznámení po smrti dítěte záskrtem. Neodrazujeme ale pak další a další lidi mít vůbec děti nebo mít další děti? Umře vám dítě, a spolu s truchlením chodíte po policajtech a soudech. Když už nic jiného, poněkud to prodlužuje dobu, kdy na další dítě nemáte ani pomyšlení. Nemluvě o excesech u některých lékařů z mého širokého okolí:

- Gynekoložka a 26 pacientka: Jste panna? Ne. Takže chcete napsat HA? Ne. Snad mi sem pak nechcete přijít těhotná? Bez odpovědi. Změnila gynekoložku.
- Jiná: Jste těhotná? Ano. Takže chcete žádanku na potrat?

Covid a očkování proti němu – v datech o porodech zde máme minimálně časovou korelaci s očkováním proti covidu, která když už nic jiného ukazuje (ne)důvěru těhotných v doporučení od státu, podrobněji viz [mensa.click/1po](#).

Stoupá věk prvorodiček. Zákony pomalu ale jistě navyšují povinné studium a formální vzdělání pro čím dál víc oborů. Vysoká škola se končí cca v 25, postgraduál v 28 plus nějaké roky pro aspoň nějaké

základy, třeba akontaci hypotéky, nějaký čas na hledání protějšku a jsme ve věku, kde plodnost není tak vysoká jako ve 20 letech. Bohužel ne každá těhotná zvládne chodit prezenčně do školy a málokterá škola nabídne neprezenční studování. Těhotná, to ještě jde, ale co pak s dítětem?

Je tedy mnoho možných domněnek, proč klesá porodnost. Některé dávají větší, některé menší smysl. Za mě je to směs mnoha důvodů, různých, individuálních. Vyberte si každý to své.

Mé důvody, které беру za ty nejvýznamnější, proč porodnost klesá:

- Představa, jak je dítě časově a finančně náročné – v realitě nemusí být.
- Představa, jak je druhé, další dítě časově a finančně náročné – v realitě každé další dítě je levnější (může dědit) a snadnější (krom rodičů má i sourozence a stejně tak ho mají předchozí děti)
- Zaměření na to, jak je dítě stresující v prvních měsících života – ano, může být (ale nemusí být tak moc), ale pak vás čekají roky, kdy je víc a víc samostatné, doslova přinášející život do vaší rodiny, nebo dokonce pomáhající, nemluvě o vnučatech. Berte to jako investici s vysokou návratností.
- Adultismus – různorodá ochrana dětí a podpora rodičů je kontraproduktivní, vyvolává (větší) diskriminaci a ta pak odrazuje od (dalších) dětí.
- Méně dětí v dnešních rodinách (víc jedináčků) znamená menší denní zkušenosti běžného života s různými lidmi, což dle mě přispívá k nenalezení nebo dlouhé hledání vhodného partnera.
- Každá generace je v průměru zodpovědnější, ale má to za následek méně dětí.

Co by tedy (ne)měl dělat stát?

Co by stát měl dělat, je téměř opak toho, co dělá – nepomáhat, neochraňovat.

Proč neochraňovat, je jednodušší vysvětlit. Každá ochrana je na úkor někoho jiného – zaměstnavatele, pronajímatele, provozovatele. Tedy každá ochrana buď navyšuje existující diskriminaci, nebo ji dokonce způsobí. Pročpak zaměstnavatelé nechťejí rodiče, zvláště ženy? Mimo jiné proto, že jim stát nařizuje platit za neprací (např. dovolená z doby pobírání mateřské, placené návštěvy lékaře). Proč je tolik zakázů pro vstup dětí? Mimo jiné proto, že je nákladné splnit všechny zvýšené požadavky na ochranu dětí. Nebo si vezměte manželství, které stát stále obohacuje novými zákony o další a další povinnosti a zákazy, a to nejen pro nová, ale všechna historická. Už delší dobu to není dvoustranná smlouva mezi párem, ale trojstranná smlouva, kterou stát kdykoliv může změnit nejen pro nové páry, ale pro všechny již podepsané. A změna legislativy není uznávána jako důvod k rozvodu. Výsledkem péče státu je, že cca polovina dětí se rodí mimo (státní) manželství.

Proč nepomáhat? Mimo jiné kvůli behaviorální psychologii. Pro laiky se vypráví příběh, jak pod okny jednoho psychologa hrály fotbal děti a jemu to vadilo. Tak je oslovil s tím, že jim zaplatí za to, když si přijdou zahrát fotbal i zítra. Takhle jim párkrát zaplatil, ale pak začal platbu snižovat, až jim přestal platit úplně. Tak děti přestaly fotbal pod jeho okny hrát – přece nebudou hrát fotbal zadarmo.

Dítě by mělo být individuální rozhodnutí každého jednotlivce, páru. Mělo by to být jeho/jejich rozhodnutí a na jejich náklady. Pokud by stát měl nějak děti podporovat, tak formou daňových odpočtů (z příjmu i sociální daně) pro rodiče i příbuzné. Pokud stát něco musí dělat, měl by dělat osvětu, zhruba takovou, jakou se dočtete v knize Sobecké důvody, proč mít více dětí. Osvětu o tom, jak mít dítě může být finančně i časově nepříliš náročné. Jsou rodiče, kteří denně tráví i mnoho hodin logistikou dětí, pořizují vše, o co si řeknou a přitom/pak nemají čas jen tak s nimi být – což dle knihy děti v dospělosti hodnotí víc než počet kroužků, školku a školu.

LÁSKA

(BYTOSTEM V MÉM SRDCI)

Josef Sotona

Láska je sen,
sen jsi Ty
Láska nezná čas,
čas ani hodiny
Láska je čekání
a chtění milovat

Láska je smích,
smích jsi Ty
Láska je slib rán,
rán s oknem do mlhy
Láska je toužení,
chtění být milován

Láska je klíč,
klíč jsi Ty
Láska je vstup ven,
ven do reality
Láska je vyznání ...
... miluješ, miluji

Láska jsi Ty,
Ty a já
Láska je poznání,
bezpečí dar
Láska jsi Ty,
Ty a já
Láska je vnímání,
že nejsme dva

MILENCI V SRPNU

(JEDEN ROK)

Josef Sotona

Ještě si spolu lehnem do trávy,
propletem se
s tichým vzdycháním

Mezi rozsypanými perlami
nad hlavou
hledat budem osud,

svá těla hladíc si ukojená
rty šeptat
slova o lásce

a slzám ohnivým od Persea
posílat vstříc
k splnění přání

Pak s novou touhou se obejmeme
a promilujem
k blaženému spánku,

k ránu znovu s něhou se svítáním
a mezi vzdechy
mlčky prosit budem,
ať tohle léto
nikdy neskončí

Kontakty

Redakce: redakce@mensa.cz

Šéfredaktorka: Zuzana Kořínková, zuzana.korinkova@mensa.cz, 776288979

Redakční rada: Jana Unruhová, Jan Pokorný; rr@mensa.cz

Administrativa: Zuzana Poláková, 770 177 926, sekretarka@mensa.cz

Další kontakty najdete na mensa.cz/kontakty.

Časopis Mensy Česko „Mensa“ je elektronický měsíčník. **Číslo 9/2026** (září), ročník XXXIII, vychází 1. září 2026. **Uzávěrka říjnového čísla je 6. 9. 2026, a listopadového 4. 10. 2026.**

Časopis připravuje redakce časopisu Mensa, zveřejnění a nezveřejnění příspěvků podléhá schválení redakční radou. **Příspěvky, připomínky a dotazy prosím zasílejte na adresu redakce@mensa.cz.** Redakce si vyhrazuje právo články v případě potřeby upravit nebo zkrátit.

Články v časopise představují díla, názory, myšlenky nebo nabídky jednotlivých autorů a nemusejí vyjadřovat postoje jiných mensanů ani orgánů Mensy Česko, není-li výslovně uvedeno jinak. Obsah tohoto časopisu může být volně přebírán všemi ostatními publikacemi Mensy za předpokladu uvedení zdroje, není-li výslovně uvedeno jinak. Obsah publikovaný na magazin.mensa.cz je šířen pod licencí Creative Commons.

Aktuální číslo časopisu je k dispozici v elektronické podobě na webu magazin.mensa.cz. Archiv všech čísel, včetně časopisů Mensy International, naleznete na intranetu Mensy intranet.mensa.cz.

Vydavatel: Mensa Česko, Španielova 1111, 163 00 Praha 6; **Grafika:** Ateliér Falátek, s.r.o., Prokopova 2219/19, Jižní Předměstí, 301 00 Plzeň; **ISSN** 1211-8877; Evidence periodického tisku MK ČR E 22252; © Mensa České republiky, 2026.

Na tomto čísle se podíleli: Robin Crawford, Zdeněk Falář, Marta Frydrychová, Čestmír Kalus, Zuzana Kořínková, Vladimír Kutálek, Petr Mazal, Tomáš Novotný, Jan Pokorný, Vanessa Sauvade, Josef Sotona, Jana Unruhová, Markéta Vítková, Eva Vítová, Jana Votrubcová.